

Näringsutskottets betänkande

1986/87:32

om mineralpolitik (prop. 1986/87:74 delvis, prop.
1986/87:100 delvis)

NU
1986/87:32

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1986/87:74 om näringspolitik inför 1990-talet, avsnitt 13.2 om mineralpolitik (s. 185–195) och punkt D 7 (s. 223), som gäller program för utökad prospektering m. m.,

dels proposition 1986/87:100 bilaga 14 (industridepartementet) punkterna D 1–D 6, som gäller anslag till Sveriges geologiska undersökning, bergsstaten, nämnden för statens gruvegendom och delegationen för samordning av havsresursverksamheten,

dels – helt eller delvis – sju motioner som har väckts med anledning av proposition 1986/87:74,

dels – helt eller delvis – 20 motioner från allmänna motionstiden rörande bl. a.:

lagstiftningsfrågor,
myndighetsorganisationen på mineralområdet,
prospekteringsverksamhet,
utvecklingsprogram för gruvnäringen,
åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten,
zinkproduktion,
kalkbrytning,
borrhärnarkiv,
järnsvampverk.

Motioner om vissa nedläggningshotade gruvor – i Dannemora, Grängesberg och Stekenjokk – behandlas inte här utan kommer att inom kort tas upp i ett särskilt betänkande (NU 1986/87:43).

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag till myndigheterna på mineralområdet. Enligt en reservation (m) borde de anslag som nämnden för statens gruvegendom (NSG) får för prospektering minskas. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om ett nytt treårsprogram för utökad prospektering m. m. För detta ändamål beräknas 96 milj. kr. Därmed avstyrks en motion (vpk) om ett anslag på 300 milj. kr. för treårsperioden. Denna motion och alla övriga från samma parti följs upp med reservationer.

Gruvbolagen skall nu själva bidra till att täcka prospekteringskostnaderna. Utskottet räknar med att liknande villkor skall gälla för det nya stödet. Två motioner (s) i ämnet avstyrks.

Ett antal motionsyrkanden (vpk) syftar till ändrad mineralagstiftning och ökat statligt ägande på mineralområdet. Utskottet avstyrker samtliga, med hänvisning bl. a. till att mineralagstiftningskommitténs förslag övervägs i regeringskansliet.

I sex motioner (s; vpk) framförs önskemål om utvecklings- och investeringsprogram m. m. för gruv- och mineralindustrin. Utskottet avstyrker motionerna och räknar därvid med att regeringen föranstaltar om en skyndsam analys och samlad bedömning av marknadsförutsättningarna för olika mineralråvaror.

Två motioner (vpk) som gäller prospektering efter industrimineral avstyrks, delvis med motiveringen att en betydande del av NSG:s tillgängliga resurser används för detta ändamål. Likaså avstyrks två motioner (vpk) om prospektering efter legeringsmetaller m. m. Utskottet befecknar det som värdefullt om brytvärda fyndigheter av sådana metaller kan påträffas. En olönsam brytning bör inte påbörjas.

Sex motioner om prospektering m. m. i Värmlands län (s), Bergslagen (m), Jämtlands län (s) och Västerbotten (fp; vpk) avstyrks med påpekande av att prospekteringsprogrammet inte är förbehållet någon särskild del av landet. De enskilda projektens förutsättningar att bli ekonomiskt framgångsrika är avgörande vid fördelningen av medlen.

Sex motioner tar upp särskilda projekt inom mineralområdet. Utskottet avstyrker dem alla med hänvisning till pågående aktiviteter och tidigare ställningstaganden av riksdagen. Det gäller ett mineraltekniskt utvecklingscentrum i Luleå (vpk), ett zinkverk i Örebro län (vpk), bakteriell sulfidmalmslakning i Garpenberg (vpk), fortsatt prospektering i anslutning till Enåsengruvan (m), kalkutvinning i Norrvijaure (s) och ett centralt borrhärnearkiv (m).

Ytterligare förslag som avstyrks gäller dels upprättande av järnsvampverk i Bergslagen och Norrbotten, dels ett utvecklingsprogram för LKAB. I det senare ämnet anför utskottet att det är en uppgift för LKAB:s styrelse och verkställande ledning att upprätta åtgärdsprogram som kan leda fram till att LKAB får konkurrenskraft.

Proposition 1986/87:74

Huvudsakligt innehåll

I propositionen om näringspolitik inför 1990-talet föreslår regeringen inom mineralpolitikens område fortsatta satsningar på prospektering, geologisk kartering samt forskning och utveckling. Till ett treårigt program för utökad prospektering m. m. föreslås 96 milj. kr.

Regeringen bereder (14) riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet – industriminister Thage Peterson – har anfört om näringspolitiken i övrigt. (I detta betänkande kommenteras avsnitt 13.2, Mineralpolitik.)

Regeringen framlägger också förslag om anslag för budgetåret 1987/88. Under angiven punkt föreslås:

D7. Program för utökad prospektering m. m. (s. 223)

att riksdagen till Program för utökad prospektering m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 96 000 000 kr.

Proposition 1986/87:100

I proposition 1986/87:100 bilaga 14 (industridepartementet) framlägger regeringen – efter föredragning av industriminister Thage Peterson – förslag om anslag för budgetåret 1987/88 m. m. Under här angivna rubriker föreslås:

D1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m. (s. 60 f.)

att riksdagen till Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 71 074 000 kr.

D2. Sveriges geologiska undersökning: Utrustning (s. 62)

att riksdagen till Sveriges geologiska undersökning: Utrustning för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

D3. Bergsstaten (s. 62 f.)

att riksdagen till Bergsstaten för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 3 216 000 kr.

D4. Statens gruvegendom: Prospektering m. m. (s. 64 f.)

att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under budgetåren 1987/88–1990/91 ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden om högst 28 100 000 kr. för budgetåret 1988/89, 18 700 000 kr. för budgetåret 1989/90 och 12 000 000 kr. för budgetåret 1990/91,

2. till Statens gruvegendom: Prospektering m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 43 414 000 kr.

D5. Statens gruvegendom: Egendomsförvaltning m. m. (s. 65 f.)

att riksdagen till Statens gruvegendom: Egendomsförvaltning m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 5 839 000 kr.

D6. Delegationen för samordning av havsresursverksamheten (s. 66 f.)

att riksdagen till Delegationen för samordning av havsresursverksamheten för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 2 552 000 kr.

De motioner som har väckts *med anledning av proposition 1986/87:74* och behandlas här är följande:

1986/87:N138 av Margareta Gard (m), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om det angelägna i att Bergslagen ingår i det nya prospekterings- och utvecklingsprogrammet för gruvindustrin.

1986/87:N139 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för genomförande av en systematisk inventering och prospektering av industrimineral i Sverige.

1986/87:N141 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen

1. till Program för utökad prospektering m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 204 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,

2. hos regeringen begär riktade prospekteringsinsatser för att inom landet tillgodose behovet av s. k. sydafrikametaller.

1986/87:N144 av Magnus Persson m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att främja geologisk kartering, prospektering och bormning samt utvidgad mineraljakt i Värmlands län.

2. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om upprustning av laboratoriedelen vid Bergsskolan i Filipstad.

1986/87:N145 av Roland Brännström (s), vari hemställs att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett samlat investerings- och utvecklingsprogram för gruvnäringen,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ägarförändringar i gruvnäringen syftande till att skapa förutsättningar för dess långsiktiga utveckling.

1986/87:N146 av Bengt-Ola Rytter m. fl. (s), såvitt gäller hemställan att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett samlat investerings- och utvecklingsprogram för gruvnäringen,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ägarförändringar i gruvnäringen syftande till att skapa förutsättningar för dess långsiktiga utveckling.

1986/87:N147 av Åke Selberg (s) och Leif Marklund (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om reglerna för fördelning av anslaget till prospekteringsverksamheten.

De motioner från *allmänna motionstiden* som behandlas här är följande:

1986/87:N313 av John Andersson (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär utarbetande av ett åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten med beaktande av vad som anförts i motionen.

1986/87:N314 av Karl-Erik Persson (vpk), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för undersökning och utvinning av industrimineraler i Örebro län.

1986/87:N326 av Karl-Erik Persson (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att åtgärder skall vidtas för att återuppta driften vid Basttjärnsgruvan.

1986/87:N327 av Nils-Olof Gustafsson (s) och Margareta Winberg (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ökade insatser för prospektering i Jämtlands län.

1986/87:N337 av Sten-Ove Sundström m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen

1. begär åtgärder för att trygga gruvnäringens utveckling,
2. begär ett utvecklingsprogram, enligt riktlinjer i motionen, för mera långsiktiga insatser för gruv- och mineralnäringen.

1986/87:N338 av Håkan Stjernlöf (m) och Rolf Dahlberg (m), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt prospektering i anslutning till Enåsengruvan i Ramsjö.

1986/87:N339 av Claes Rensfeldt m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kalkbrytningsprojektet i Norvijaure och de miljöförbättrande åtgärder det innebär.

1986/87:N340 av Lars-Ove Hagberg (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär initiativ för att åtgärda miljöproblemen vid Garpenbergs varphögar genom att använda bioteknik eller annan miljöåtgärd där Boliden Mineral AB åläggs bekosta en skälig andel av åtgärderna.

1986/87:N341 av Karl-Erik Persson (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om anläggning av ett zinkverk med miljövänlig teknik och att lokaliseringen sker till Örebro län.

1986/87:N349 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen

1. uttalar sig för att utvecklingen av svensk gruvnäring bör grunda sig på de riktlinjer som anförts i motionen och hos regeringen hemställer om nödvändiga förslag och åtgärder i enlighet därmed,
2. hos regeringen hemställer om förslag som innebär att inmutningssystemet avskaffas och ersätts med ett enhetligt koncessionssystem,
3. som sin mening ger regeringen till känna att staten ej bör upplåta eller överlåta sin kronoandel, som regleras i gruvlagen 5 kap.,
4. hos riksdagen hemställer om förslag om ändring i gruvlagen och i lagar som reglerar mineralfyndigheter så att nya fyndigheter helt tillfaller samhället,
5. hos regeringen hemställer om förslag innebärande att privatägda mineralförekomster överförs i samhällets ägo,
6. hos regeringen begär att åtgärder skall vidtas för att upprätta ett järnsvampverk i Norrbotten och ett i Bergslagen.

1986/87:N366 av Paul Lestander (vpk) och John Andersson (vpk), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i

motionen anförts om offensiva forskningsinsatser inom gruvnäringen och att, som ett led i detta, inrätta ett mineraltekniskt utvecklingscentrum i Luleå.

1986/87:N375 av Erik Hovhammar m. fl. (m), såvitt gäller hemställan att riksdagen

6. avslår regeringens förslag om bemyndigande att under budgetåren 1987/88–1990/91 ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden om högst 28 100 000 kr. för budgetåret 1988/89, 18 700 000 kr. för budgetåret 1989/90 och 12 000 000 kr. för budgetåret 1990/91.

7. bemyndigar regeringen att [för] budgetåret 1988/89 ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden om högst 10 000 000 kr.,

8. till Statens gruvegendom: Prospektering m. m. för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 23 414 000 kr.

1986/87:N392 av Bengt-Ola Rytta m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av åtgärder och ett utvecklings- och investeringsprogram för gruvnäringens trygghet,

2. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av nya statliga satsningar på prospektering och om villkoren för sådant stöd.

1986/87:N393 av Ulla Orring (fp) och Rune Ångström (fp), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kunskaps- och kontaktutbyte mellan involverade instanser för gruvnäringen samt om ökade insatser för kartering och prospektering i Västerbotten.

1986/87:N402 av Birger Hagård (m), vari hemställs att riksdagen beslutar om ett återinförande av ämbetsverksbenämningen "Bergskollegium".

1986/87:N414 av Paul Lestander (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att ett utvecklingsprogram om LKAB:s framtidsinriktning utarbetas och föreläggas riksdagen.

1986/87:N415 av Margareta Gard (m), vari hemställs att riksdagen

1. som sin mening ger regeringen till känna att SGU bör erhålla erforderliga medel för insamling, dokumentation och arkivering av borrhärdar,

2. som sin mening ger regeringen till känna att särskilda medel [bör] tilldelas LKAB Prospekterings Bergslagsenhet för prospekteringsundersökning av borrhärdar från Bergslagen.

1986/87:N416 av Roland Brännström (s) och Sten-Ove Sundström (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av förstärkning av gruvforskningen.

1986/87:N422 av Magnus Persson m. fl. (s), vari – med motivering i motion 1986/87:A493 – hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tryckning av bergartskartan i Värmlands län.

Minerallagstiftning m. m.

Avskaffande av inmutningssystemet

Rätten att utvinna mineraltillgångar regleras i den nuvarande lagstiftningen enligt tre olika system, nämligen inmutningssystemet, koncessionssystemet och – i mindre utsträckning – jordägarättssystemet.

Inmutningssystemet, som ligger till grund för gruvlagen (1974:342), innebär i princip att den som först anmäler att han vill utnyttja en fyndighet får rätt till denna. Inmutningsbara mineral är framför allt malmer till de flesta metaller och dessutom vissa industrimineral. Inmutningsrätt erhålls efter ansökan hos bergmästaren i distriktet. Den som har fått sådan rätt får utföra undersökningsarbete inom det inmutade området. För bearbetning kan inmutaren under vissa omständigheter få sig anvisat ett arbetsområde (utmål), där han mot avgift till staten får bedriva gruvdrift under en viss tid.

Principen för koncessionssystemet är att rätten att eftersöka och bearbeta en fyndighet upplåts efter fri prövning av en statlig myndighet, som därvid kan uppställa olika slags villkor. Denna princip ligger till grund för bl. a. lagen (1974:890) om vissa mineralfyndigheter, som omfattar bl. a. olja, gas, stenkol, vissa leror samt uran- eller toriumhaltiga mineral. Även lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, lagen (1966:319) om rätt till sand-, grus- och stentäkt inom vissa allmänna vattenområden och lagen (1985:620) om vissa torvfyndigheter är baserade på koncessionssystemet. Rätten att utnyttja mineral som inte omfattas av någon av de fem nämnda lagarna tillkommer jordägaren.

Som nämns i proposition 1986/87:74 (s. 195) har minerallagskommittén nyligen avlämnat sitt betänkande (SOU 1986:53, 54) Ny minerallagstiftning. Betänkandet remissbehandlas för närvarande. Industriministern anmäler i propositionen att han avser att under hösten 1987 ta upp frågan om en ny minerallagstiftning.

En utgångspunkt för utredningen har enligt direktiven varit att de nuvarande mineralrättsliga systemen skall ersättas av ett nytt system som i huvudsak bygger på koncessionsprincipen, men med inmutningsrättsliga inslag. Utredningens förslag till en ny lag om vissa mineraliska ämnen, vilken skall ersätta gruvlagen och minerallagen, har utformats i enlighet härmed.

Några huvuddrag i utredningens förslag är följande.

För undersökningsarbete skall med vissa mindre undantag krävas särskilt tillstånd. En sökande skall ges tillstånd om han kan lämna ett rimligt motiv för sitt antagande att undersökning av området kan leda till upptäckt av koncessionsbelagt ämne. Ansökan skall avslås om sökanden uppenbarligen saknar möjlighet eller avsikt att få till stånd ändamålsenligt undersökningsarbete. Särskilda krav på kompetens ställs om ansökningen gäller olja, gasformiga kolväten eller diamant. Tiden för ansökan avgör vem av flera kompetenta sökande som skall ha tillståndet.

Undersökningstillstånd skall inte obligatoriskt ge rätt till kommande bearbetning. Sökanden skall ha möjlighet att i samband med ansökan eller

senare begära bindande förhandsbesked huruvida han framför andra kommer att få bearbetningskoncession. Har ingen sökande erhållit företrädesrätt skall vid konkurrens om bearbetningskoncessionen beaktas särskilt om någon har påvisat eller bearbetat koncessionsmineral inom området.

För att bearbeta mineral skall krävas särskilt tillstånd (koncession). För koncession skall krävas att en fyndighet som sannolikt kan ekonomiskt tillgodogöras har blivit påträffad. På sökanden skall ställas kravet att han är lämplig att bearbeta fyndigheten och att dennas belägenhet inte gör det olämpligt att han får koncessionen. Verksamheten får vidare inte vara olämplig med hänsyn till intresset av att mineraltillgångarna utforskas och tillvaratas på ett ändamålsenligt sätt.

Kronoandel och statens medverkan i övrigt inom gruvnäringen

Enligt 5 kap. gruvlagen har staten rätt till hälftenandel i utmål, s. k. kronoandel, om staten inte senast vid utmålsförrättningen anmäler att den avstår därifrån. Kronoandel får helt eller till viss del överlåtas eller upplåtas. Regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får besluta om avstående från och om överlåtelse eller upplåtelse av kronoandel. Enligt förordningen (1982:579) med instruktion för nämnden för statens gruvegendom (NSG) får denna myndighet besluta i sådana frågor. Är frågan av större betydelse skall den dock hänskjutas till regeringen.

Bestämmelserna i 5 kap. gruvlagen förs enligt minerallagskommitténs förslag i sak oförändrade över till den nya lagen om vissa mineraliska ämnen.

Statens medverkan i gruvnäringen – direkt eller genom statliga aktiebolag – såsom inmutare och innehavare av utmål har närmare belysts i bilagedelen (SOU 1986:54) till betänkandet Ny minerallagstiftning (bilaga 4).

Staten och de stora gruvföretagen – av vilka det statsägda Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) är ett – dominerar som inmutare, såsom framgår av följande tabell:

Tabell 1. Inmutade arealer den 31 december 1985 fördelade på inmutare

Inmutare	Antal inmutade områden	Areal 1 000 ha	Arealfördelning i %	Areal per område, ha
Staten genom NSG	142	100	27,3	704
LKAB och LKAB Prospektering AB	138	69	18,8	500
LKAB i konsortium med staten, Volvo m. fl.	71	48	13,1	675
Boliden Mineral AB och Boliden Metall AB	234	117	31,9	499
Övriga bolag samt enskilda personer	169	32	8,9	192
Totalt	754	366	100,0	486

Endast få inmutningar leder till utmål. De största utmålsägarna – med angiven andel av arealen – är Boliden (38,2 %), staten (22,6 %) och LKAB (10,6 %). Staten eller LKAB är delägare i hälften av utmålen. Den sammanlagda effekten av statligt ägande, inkl. jordägarandel enligt äldre

lagstiftning och kronoandel enligt 1938 och 1974 års gruvlagar, belyses av följande tabell:

NU 1986/87:32

Tabell 2. Statliga och enskilda utmål den 31 december 1985.

	Antal	Areal, ha
Statliga utmål förvaltade av NSG	829	6 131
Av statliga bolag ägda utmål	522	3 583
Av enskilda bolag och personer ägda utmål		
– med statlig andel	351	4 981
– utan statlig andel	1 666	12 135
Summa	3 368	26 830

	Antal	Areal
Andel utmål där staten eller statligt bolag är ägare eller delägare	51 %	55 %

För närvarande bearbetas mindre än en tiondel av utmålen. Avgörande för detta är bl. a. lönsamhetsberäkningar och behovet av malmbas för framtida produktion.

Reguljär brytning förekommer – enligt uppgifter avseende slutet av år 1985 – vid 13 av staten direkt hel- eller delägda gruvfyndigheter. De statliga rättigheterna är i samtliga fall utarrenderade till etablerade gruvföretag, vilka bryter fyndigheterna i egen regi. Arrendatorer är Boliden Mineral AB (tio fyndigheter) och LKAB med dotterbolag (tre fyndigheter). Exempel på fyndigheter där statens kronoandel på sistone har aktiverats är två ickejärn-malmsgruvor i Bergslagen, nämligen Garpenberg och Saxberget, båda arrenderade av Boliden Mineral AB.

Minerallagskommitténs förslag syftar inte till någon väsentlig förändring av ägarförhållandena inom gruvnäringen. Prospektering är, framhålls det, en kostnadskrävande hantering, vars ekonomiska utbyte är osäkert. En av huvudtankarna i minerallagstiftningen är att man vill underlätta eftersökandet av mineraliska ämnen. Kommittén utgår från att prospekteringen även framdeles i stor utsträckning skall ske genom enskilda och statliga företags insatser på affärsmässiga villkor.

Fördelarna med en statlig andel – som kan föreskrivas i ett koncessionsbeslut – är enligt kommittén flera. Bl. a. gäller att den ger staten en flexibel möjlighet att ta del av verksamhetens ekonomiska resultat och att ett direkt deltagande i verksamheten torde vara ett bättre styrmedel än villkor och anvisningar.

Tidigare riksdagsbehandling

Vänsterpartiet kommunisterna har under en följd av år väckt motionsyrkanden om minerallagstiftningen och ägarförhållandena inom gruvnäringen motsvarande dem som behandlas här. Sedan år 1983 har yrkandena varit desamma som nu (se NU 1982/83:32, NU 1983/84:28, NU 1984/85:20, NU 1985/86:19) och fått stöd i reservationer (vpk). Riksdagen har avslagit dem.

Näringsutskottets motiveringar för avstyrkandena var förra året i korthet

följande. I fråga om inmutningssystemet hänvisades till den genomgripande översyn av gruv- och mineralagstiftningen som pågick. Omständigheterna i det särskilda fallet borde bli avgörande för om staten skulle utnyttja sin kronoandel genom direkt medverkan i gruvdriften eller i stället upplåta eller överlåta kronoandelen till någon annan intressent. Något skäl till totalt samhällsägande av nya mineralfyndigheter fanns enligt utskottets mening inte – det allmännas intressen på mineralområdet kunde tillgodoses på annat sätt. Åtgärder för ett förstatligande av privatägda malm- och mineralföremål ansåg utskottet inte heller vara motiverade.

Interpellationssvar om gruvnäringen i Västerbotten

Industriminister Thage Peterson besvarade den 17 mars 1987 en interpellation (1986/87:171) av John Andersson (vpk) om gruvnäringen i Västerbotten.

I svaret anförde industriministern att det finns ett samhällsintresse av och goda förutsättningar för en fortsatt gruvnäring i Västerbottens län. Han redogjorde för de insatser som statsmakterna har beslutat om för gruvnäringen i landet under senare år. I fråga om insatser riktade till gruvnäringen i Västerbotten påpekade industriministern bl. a. att drygt en tredjedel av dittills fördelade medel från det särskilda prospekteringsanslaget hade gått till detta län. Han erinrade också om de förslag rörande gruvnäringen som regeringen under år 1987 hade förelagt riksdagen i skilda propositioner. Statsrådet framhöll vidare att det i Västerbotten pågår prospektering efter såväl legeringsmetaller som industrimineral. Mot bakgrund av landets försörjningssituation fann han det angeläget att fortsätta ansträngningar görs för att såväl i Västerbotten som i övriga landet finna brytvärda förekomster av legeringsmetaller och industrimineral. De satsningar som nu har redovisats gör detta möjligt, anförde industriministern.

Utskottet

Inledning

I proposition 1986/87:74 om näringspolitik inför 1990-talet lämnas i ett inledande avsnitt (13.1, s. 184) om mineralpolitik en översikt över utvecklingsinsatser inom gruv- och mineralindustrin. Ett karakteristiskt drag hos gruvindustrin är att etablering av ny verksamhet och utvidgning av befintliga gruvor kräver ett omfattande informationsunderlag om mineraliserings lokalisering och utbredning, framhålls det.

Det är ett samhälleligt intresse att medverka i informations- och kunskapsutvecklingen inom gruv- och minalsektorn. De statliga insatser som görs för gruv- och mineralindustrin betecknas som mycket omfattande.

Mot bakgrund av en internationell översikt och en redogörelse för svenska förhållanden anges (s. 188) mål och medel för mineralpolitiken.

Mineralpolitikens mål föreslås ligga fast och det utvecklingsprogram som startades år 1983 föras vidare. Fortsatta satsningar skall göras på nyckelområdena prospektering, geologisk kartering samt forskning och utveckling. Härigenom ges, framhåller föredragande statsrådet, bättre förutsättningar

Mineralpolitiken, som en del av industripolitiken, syftar till att utvecklingsmöjligheter inom den svenska råvaruindustrin skall tas till vara. Den skall därvid ta sikte på en god försörjning med mineralråvaror för den svenska industrin. Utnyttjandet av landets mineraltillgångar skall ske med hänsyn till kraven på en god miljö och ett effektivt resursuttag. Även de regionalpolitiska målen betraktas som en viktig faktor i mineralpolitiken, eftersom mineralsektorn har stor betydelse för sysselsättningen i vissa regioner och i de flesta fall i sådana områden där det är särskilt svårt att finna alternativ sysselsättning.

Landets råvaruresurser måste, anför det vidare, utvinnas till kostnader som möjliggör konkurrenskraftiga priser. De svenska malmernas komplexa karaktär ställer höga krav på effektivitet i samtliga led i utvinningen. För att nå konkurrenskraft måste gruv- och mineralindustrin ha en tillräckligt hög teknisk nivå och vara flexibel för att kunna anpassas till skiftande produktionsförhållanden och marknader. En fortlöpande forsknings- och utvecklingsverksamhet är därför, sägs det i propositionen, nödvändig för en fortsatt utveckling och förnyelse av det tekniska kunnandet i vid mening inom mineralområdet. Med syfte att underlätta och komplettera industrins egna ansträngningar satsar staten sedan en längre tid på en rad nyckelområden inom mineralsektorn.

I propositionen erinras om myndighetsfunktionerna hos Sveriges geologiska undersökning (SGU), bergsstaten och nämnden för statens gruegendom (NSG) och de förslag på mineralområdet som regeringen har lagt fram i årets budgetproposition. Vidare anges de statliga insatserna inom forskning och utveckling inom mineralområdet.

Det närmast följande avsnittet ägnas åt frågor om lagstiftningen inom mineralområdet, m. m. Därpå behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen och i proposition 1986/87:74 jämte motioner. Utskottet tar därefter upp motioner av mera övergripande karaktär och slutligen en rad särskilda projekt m. m. Utskottet kommer senare att behandla ett antal motionsyrkanden om gruvor tillhöriga SSAB Svenskt Stål AB och om Stekenjokkgruvan.

Av den följande framställningen framgår utskottets inställning till olika delar av regeringens förslag. Vad därutöver anförts i proposition 1986/87:74 rörande mineralpolitiken föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Minerallagstiftning m. m.

Vänsterpartiet kommunisterna framför i motion 1986/87:N349 – liksom vid en rad tidigare tillfällen – flera yrkanden som går ut på vittgående ändringar i den rättsliga regleringen och ägandeförhållandena på mineralområdet. Med instämmande i ett uttalande av Hjalmar Branting anför motionärerna att mineraltillgångarna på alla sätt bör komma det allmänna till godo. De riktar kritik mot att utländska bolag får möjlighet att prospektera efter malm i Sverige, mot att staten delvis avstår från att utnyttja sin möjlighet till andel i gruvprojekt och mot att statlig gruvverksamhet privatiseras. I stället borde de olika gruvbolagen tillsammans med stål- och smältverken föras över till ett statsägt metallföretag. Bland tio huvudpunkter i en strategi för utveckling av

gruvnäringen anges samhällsprövning av alla gruvprojekt och förstärkande av det största privata gruvföretaget, Boliden Mineral AB.

Lagstiftningen om rätten att utvinna mineraltillgångar är – såsom närmare har angetts i det föregående (s. 7 f.) – huvudsakligen baserad på endera av två olika regleringsprinciper. För vissa slags mineral tillämpas koncessions-systemet, enligt vilket staten bestämmer vem som skall få undersöka och bearbeta en fyndighet. I fråga om viktigare metaller och vissa industrimineral gäller däremot, enligt inmutningssystemet, att en fyndighet tillfaller den som först anmäler att han vill utnyttja den. Ett av de nyss antydda yrkandena i motion 1986/87:N349 (vpk) går ut på att inmutningssystemet skall avskaffas och ersättas med ett *enhettligt koncessionssystem*.

Minerallagstiftningskommittén har, såsom också finns redovisat i det föregående, i höstas lagt fram förslag till en ny minerallagstiftning, enligt vilken ett koncessionsförfarande skall tillämpas över hela linjen. Utredningen har härvid följt sina direktiv, som uttryckligen anvisade en sådan ordning. Utredningens förslag bereds för närvarande, till en början genom remissbehandling.

Utskottet anser inte att riksdagen i detta läge har anledning att göra något uttalande om ändring i den nuvarande gruvlagstiftningen. Motion 1986/87:N349 (vpk) avstyrks följaktligen i nu angiven del.

Enligt en bestämmelse i gruvlagen (se s. 7) har staten rätt till hälftenandel, s. k. *kronoandel*, i varje utmål, dvs. arbetsområde som anvisas för bearbetning av en mineralfyndighet. Staten kan avstå från kronoandelen eller överlåta utnyttjandet av den. Så bör emellertid inte ske, menar motionärerna. De vill att riksdagen skall rikta ett uttalande av denna innebörd till regeringen.

Utskottet kvarstår vid sin tidigare år redovisade uppfattning i denna fråga. Omständigheterna i det särskilda fallet bör bli avgörande för om staten skall utnyttja sin kronoandel genom direkt medverkan i gruvdriften eller i stället upplåta eller överlåta kronoandelen till någon annan intressent. Motionsyrkandet i frågan avstyrks sålunda.

I framtiden bör, hävdar motionärerna, inga mineralfyndigheter få innehåsa av privata intressen. De vill följaktligen att riksdagen skall hos regeringen begära förslag i två avseenden. Dels skall minerallagstiftningen utformas så, att *alla nya fyndigheter tillfaller samhället* – koncession skall alltså inte kunna lämnas åt andra företag än stats- och kommunalägda. Dels skall åtgärder anvisas för *överföring av privatägda mineralförekomster i samhällets ägo*.

Av den redogörelse för gällande rätt och faktiska förhållanden som har lämnats (se s. 8 f.) framgår att staten har en stark ägarposition inom gruvnäringen. Det förslag till ny minerallagstiftning som föreligger syftar inte till någon ändring härvidlag. Utskottet finner inte skäl för något annat och avstyrker alltså det yrkande i motion 1986/87:N349 (vpk) som går ut på att framdeles påträffade mineralfyndigheter skall tillfalla det allmänna.

I konsekvens härmed tar utskottet avstånd från kravet på en nationalisering av de malmförekomster som nu är privatägda. Även det återstående av de nyss nämnda yrkandena i motion 1986/87:N349 (vpk) avstyrks alltså.

Gruv- och mineralärenden handhas av två myndigheter, nämligen SGU och NSG, konstateras det i motion 1986/87:N402 (m). Denna ordning finner motionären otillfredsställande. Han begär att riksdagen skall besluta att de båda organisationerna skall sammanföras till ett ämbetsverk, lämpligen benämnt bergskollegium.

Mineralpolitiska utredningen förordade i sitt slutbetänkande (SOU 1980:12) Mineralpolitik att myndighetsuppgifterna på mineralområdet skulle samlas till NSG. I samband därmed skulle NSG, enligt utredningen, byta namn till bergskollegium. Utredningsförslaget redovisades år 1982 i en proposition (1981/82:99, NU 1981/82:40 och 60, rskr. 1981/82:430) om mineralpolitik. Det föranledde ingen åtgärd.

Det finns, anser utskottet, inte nu skäl till någon ändrad fördelning av myndighetsuppgifterna på mineralområdet. Utskottet räknar med att regeringen fortlöpande tillser att myndighetsorganisationen på detta område uppfyller kraven på ändamålsenlighet och effektivitet. Motion 1986/87:N402 (m) avstyrks sålunda.

I budgetpropositionen föreslås anslag till SGU för dels geologisk kartering och dokumentation, myndighetsuppgifter samt uppdragsverksamhet, dels utrustning. Vidare föreslås anslag till bergsstaten, till statens gruvegendom för prospektering och egendomsförvaltning m. m. och till delegationen för samordning av havsresursverksamheten. De angivna förslagen har inte föranlett några motioner. Utskottet tillstyrker propositionen i angivna delar.

NSG skall svara för att den statliga gruvegendomen tas till vara på bästa sätt och – där så är lämpligt – utökas. Utökningen sker huvudsakligen genom prospektering. För denna prospekteringsverksamhet och för brytvärdhetsundersökningar föreslår regeringen att NSG skall få ett anslag av ca 43,4 milj. kr.

I slutet av 1970-talet infördes en ordning med beslutsbemyndiganden avseende NSG:s åtaganden även efter det aktuella budgetåret. Bakgrunden var ett behov av att prospekteringsverksamheten och brytvärdhetsundersökningarna – som till sin karaktär är långsiktiga – skulle kunna planeras bättre. Sedan budgetåret 1982/83 har bemyndigandena gällt tre budgetår.

För budgetåren 1988/89–1990/91 föreslås ett bemyndigande att fatta beslut om prospektering som innebär åtaganden om högst resp. 28,1 milj. kr., 18,7 milj. kr. och 12 milj. kr. Utskottet vill påpeka att bemyndigandet gäller åtaganden som görs under budgetåret 1987/88.

I motion 1986/87:N375 (m) begärs att anslaget till NSG för prospektering m. m. skall begränsas med 20 milj. kr. till ca 23,4 milj. kr. Liksom i tidigare motioner med samma innebörd anförts att det är väsentligt att de enskilda företagen tar en större del av ansvaret för prospekteringsverksamheten.

Motionärerna föreslår vidare att bemyndigandet för regeringen att för budgetåret 1988/89 ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med NSG:s verksamhet skall begränsas till att gälla åtaganden om högst 10 milj. kr., dvs. drygt en tredjedel av vad regeringen har föreslagit. För de följande två budgetåren föreslås att inget bemyndigande skall lämnas.

Riksdagen har på förslag av näringsutskottet avslagit motioner med

liknande innehåll åren 1983–1986. Senast redogjorde utskottet (NU 1985/86:19 s. 8) för vissa av riksdagen beslutade besparingar inom ifrågavarande anslag och för NSG:s dittillsvarande erfarenheter från de första etapperna av programmet för utökad prospektering (se nedan). En slutsats som utskottet drog var att erfarenheterna av programmet inte ger stöd för den i motionen framförda tesen att de enskilda företagen ej skulle ta sin del av ansvaret för prospekteringsverksamheten. Moderata samlingspartiets företrädare reserverade sig till förmån för den motion som då förelåg.

Utskottet hänvisar till argumentationen i ämnet förra året och tillstyrker regeringens förslag rörande medelstilldelning till NSG:s prospektering m. m. för nästa budgetår. Motion 1986/87:N375 (m) avstyrks sålunda i nu berörd del.

Några särskilda skäl till varför ett beslutsbemyndigande inte skall lämnas för NSG:s åtaganden avseende budgetåren 1989/90 och 1990/91 anförs inte i motion 1986/87:N375 (m). Med hänsyn till projektens långsiktiga karaktär och behovet av en effektiv planering tillstyrker utskottet regeringens förslag till beslutsbemyndiganden för budgetåren 1988/89–1990/91. Därmed avstyrker utskottet motion 1986/87:N375 (m) i denna del.

Program för utökad prospektering m. m.

Bakgrund

Riksdagen beslöt hösten 1982 (prop. 1982/83:50 bil. 6, NU 1982/83:18, rskr. 1982/83:111) att anvisa 300 milj. kr. för ett femårigt program för utökad prospektering m. m. Detta skulle utgöra ett första led i ett utvecklingsprogram avseende gruv- och mineralindustrin. Syftet med programmet var att öka livslängden hos befintliga gruvor och mineralföretag och skapa förutsättningar för nya sådana. NSG har regeringens uppdrag att svara för projektbedömning, administration och utvärdering av programmet.

Under perioden 1983–1986 har regeringen inom ramen för programmet för utökad prospektering m. m. fattat beslut om användning av sammanlagt 266 milj. kr. Huvuddelen av dessa medel, ca 167 milj. kr., har lämnats som stöd till olika prospekteringsprojekt. Årligen har bidrag beviljats ett trettiotal projekt. Därutöver har ca 25 milj. kr. beviljats för ett flertal forsknings- och utvecklingsprojekt inom mineralområdet. SGU har erhållit ca 14 milj. kr. för att delta i ett nordiskt geologiskt projekt på Nordkalotten. För att finansiera en djupundersökning i Stekenjokk beviljades NSG 52 milj. kr. år 1983. Av dessa medel lämnades ett villkorslån till Boliden Mineral AB om 9,3 milj. kr. för undersökningen.

En utvärdering av det särskilda prospekteringsanslaget som NSG har redovisat omfattar åren 1983–1985. Utvärderingen visar att den totala prospekteringsvolymen i landet har ökat under programtiden, från ca 130 milj. kr. år 1982 till ca 176 milj. kr. år 1986. Under programtiden har sålunda en förskjutning skett från basmetallprojekt mot en ökande andel ädelmetall- och industrimineralprojekt. Mer än hälften av de beviljade medlen går emellertid till basmetallprojekt.

I proposition 1986/87:74 (s. 192) anförs att det ännu är för tidigt att uttala

sig om i vilken omfattning ytterligare exploatering kommer till stånd som en följd av programmet. Man kan dock redan nu konstaterats att undersökningar inom programmet lett fram till flera lovande fyndigheter, såsom av guld i Västerbotten, av industrimineral (kaolin) i Skåne och av bly, zink och silver på en plats i Bergslagen. Vid gruvan i Enåsen i Ljusdals kommun har stödet bidragit till en trolig utvidgning av malmbasen och därmed förlängning av gruvans livslängd. Även inom det omfattande djupprospekteringsprojekt som Boliden bedriver i Skelleftefältet har väsentliga framgångar nåtts.

Nytt program

Det återstår nu, konstateras det i proposition 1986/87:74 (s. 192), ett år av det år 1983 startade programmet för utökad prospektering m. m. Efter det att programmets sista etapp är avslutad kan befaras, anför det, att utvecklingsinsatserna inom branschen kommer att minska. Detta skulle få allvarliga konsekvenser för näringens möjligheter att upprätthålla sin långsiktiga konkurrensförmåga och därmed angelägen produktion och sysselsättning. Mot denna bakgrund föreslås, som ytterligare ett led i utvecklingsprogrammet för gruv- och mineralindustrin, ett nytt program för utökad prospektering. Ett reservationsanslag om 96 milj. kr. beräknas för detta ändamål. Medlen skall användas under en treårsperiod. Det föreslås få ankomma på regeringen att närmare besluta om medlens användning.

Även i fortsättningen skall syftet med programmet vara att livslängden hos befintliga gruvor och mineralfyndigheter skall öka och att det skall läggas grund för nya fyndigheter. Att åstadkomma en breddning och en utveckling av industrin anges vara ett viktigt mål. Även samverkansprojekt som medverkar till en breddning av industrin avses få stöd. Avgörande vid resursernas fördelning skall vara de enskilda projektens förutsättningar att bli ekonomiskt framgångsrika.

Det är också viktigt att industrins konkurrenskraft stärks genom fortsatta satsningar på forskning och utveckling, framhålls det i propositionen. Olika intressenters insatser föreslås kunna kompletteras med visst statligt stöd. Härigenom skulle projekten kunna få erforderlig omfattning och kraft. Ett projekt som delvis avses bli finansierat med medel från programmet är forsknings- och utvecklingsprojektet Prospekteringsinriktad malmgeologisk forskning.

I propositionen anförts vidare (s. 193) att ytterligare en satsning på mineralområdet bör göras inom ramen för den verksamhet som bedrivs av styrelsen för teknisk utveckling (STU). STU föreslår i sin anslagsframställning att ett nytt insatsområde benämnt Gruvteknik 2000 skall startas. Syftet med programmet är att genom att bl. a. utveckla nya brytningsmetoder, maskinell utrustning samt planerings- och styrsystem markant sänka brytningskostnaderna. STU har för detta ändamål begärt 32 milj. kr. för budgetåren 1987/88–1989/90. Verksamheten avses pågå i fem år, dvs. t. o. m. budgetåret 1991/92. Kostnaden för STU skulle under hela femårsperioden bli 50 milj. kr., medan gruvföretag och tillverkare av gruvutrustning skulle bidra med ca 300 milj. kr. Kostnaden för hela programmet blir sålunda totalt 350 milj. kr.

Föredragande statsrådet anför att STU:s förslag till ett nytt insatsområde inom mineralområdet ligger väl i linje med den uppgift och den strävan staten har att underlätta för gruvindustrins utveckling och förnyelse. Regeringens förslag till riksdagen i denna del lämnas i propositionen om forskning (prop. 1986/87:80 bil. 10). Det förslaget behandlar utskottet i betänkandet NU 1986/87:33.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 1986/87:N141 att programmet för utökad prospektering skall tillföras 300 milj. kr. under en treårsperiod, dvs. 204 milj. kr. utöver vad regeringen föreslår. Regeringens programförslag är inte tillfyllest utifrån den situation som gruvnäringen i dag befinner sig i, anför motionärerna. De ytterligare medlen skall användas till kartering och prospektering.

Utskottet finner regeringens förslag till ett nytt treårsprogram för utökad prospektering m. m. väl motiverat. En fortsatt satsning ger möjligheter att upprätthålla en sådan prospekteringsvolym som kan utgöra basen för en konkurrenskraftig gruv- och mineralindustri. Också andra viktiga utvecklingsinsatser möjliggörs. Den av regeringen föreslagna anslagsnivån är enligt utskottets uppfattning väl avvägd. Propositionen tillstyrks således i denna del. Därmed avstyrker utskottet motion 1986/87:N141 (vpk) i ifrågavarande del.

I två motioner framförs synpunkter på de villkor som skall gälla för statligt stöd till prospektering.

Gruvföretagen bör även fortsättningsvis bidra ekonomiskt till prospekteringsverksamheten, anför det i motion 1986/87:N147 (s). Som villkor för bidrag bör gälla att berörda gruvföretag själva hjälper till med att täcka prospekteringskostnaderna. Det påyrkas att riksdagen skall som sin mening uttala vad som i motionen anförts om reglerna för fördelning av anslaget till prospekteringsverksamheten.

Också i motion 1986/87:N392 (s) från allmänna motionstiden ges synpunkter på vilka villkor som bör gälla för statens stödgivning. Staten måste nu fortsätta och stimulera en prospektering med ett nytt stödprogram. Det är viktigt att gruvbolagen åläggs en skyldighet — för att få del av bidraget — att uppehålla sin prospektering på minst 1986 års nivå, anför det.

Utskottet vill erinra om att NSG har i uppdrag att svara för bl. a. projektbedömning och administration av det nu pågående femåriga prospekteringsprogrammet. Enligt de bidragsregler som NSG tillämpar skall gruvbolagen själva bidra till att täcka prospekteringskostnaderna. Någon generell stödandel tillämpas inte, utan det enskilda projektets meriter avgör stödnivån. I direkta prospekteringsprojekt som hittills erhållit stöd har andelen egna medel uppgått till i genomsnitt hälften. Utskottet räknar med att liknande villkor som för det pågående programmet också kommer att gälla för det nya programmet. Något uttalande av riksdagen i detta ämne finner utskottet inte motiverat. Önskemålet i motion 1986/87:N392 (s) om ett nytt prospekteringsprogram torde redan vara tillgodosett. Av vad här har anförts framgår att utskottet avstyrker motion 1986/87:N147 (s) och ifrågavarande del av motion 1986/87:N392 (s).

Det behövs, om den svenska gruvnäringen skall överleva, en strategi som sätter stopp för fortsatt gruvdöd, ökad privatisering och internationalisering, sägs det i motion 1986/87:N349 (vpk). Huvudpunkterna i en sådan strategi skulle enligt motionärerna vara bl. a. samhällsprövning av alla gruvprojekt, samhällsekonomisk bedömning innan en gruva får läggas ned, ökad förädling av mineralråvaror, ökad prospektering under samhällets kontroll, forskning under demokratisk kontroll och insyn, upprättande av statligt handels- och bytesbolag för gruv- och stålindustrin och planerad teknologiöverföring till andra länder. Några andra element har nämnts i det tidigare avsnittet om minerallagstiftning m. m.

Tidigare motionsyrkanden (vpk) med samma eller likartad inriktning har avslagits av riksdagen vid ett flertal tillfällen. Våren 1985 hänvisade näringsutskottet (NU 1984/85:20 s. 10) som grund för sin avstyrkan bl. a. till det av regeringen inledda utvecklings- och investeringsprogrammet för gruv- och mineralindustrin. Ett första led i detta program var det särskilda anslag för utökad prospektering som hade anvisats år 1982. Syftet var att öka livslängden hos befintliga gruvor och skapa förutsättningar för nya sådana. Ett andra led var regeringens beslut att anslå särskilda medel till forskning och utveckling som var av betydelse för mineralområdet. Ett tredje led var den översyn av minerallagstiftningen som regeringen hade initierat. Utskottet kunde sålunda konstatera att åtgärder hade vidtagits på viktiga punkter inom ramen för ett investerings- och utvecklingsprogram för mineralområdet. Målet för detta program anslöt väl till det som hade varit vägledande för förslagen i den aktuella motionen, nämligen att den svenska gruv- och mineralindustrin skulle utvecklas. Detaljerade riktlinjer av den innebörd som motionärerna angav sade sig utskottet emellertid inte kunna tillstyrka. När utskottet våren 1986 behandlade ett liknande motionsyrkande erinrade utskottet om sitt här återgivna ställningstagande (NU 1985/86:19 s. 15).

I motion 1986/87:N337 (s) begärs åtgärder för att trygga gruvnäringens utveckling. Vidare föreslås ett utvecklingsprogram för mera långsiktiga insatser för gruv- och mineralnäringen. En rad förslag lämnas i motionen, bl. a. följande. Krav bör riktas till gruvföretagen på att de skall göra insatser inom prospekteringsområdet. De statliga prospekteringsföretagen bör samordnas i ett företag. Även annan verksamhet bör samordnas, såsom flygverksamhet, laboratorieverksamhet och mineraljakten. Smågruvfynd bör tas till vara. Mineralpolitiska utredningens förslag på myndighetsområdet bör övervägas.

I motion 1986/87:N392 (s) begärs ett uttalande av riksdagen om behovet av åtgärder och av ett utvecklings- och investeringsprogram för gruvnäringens trygghet. Motionärerna efterlyser ett handlingsprogram och föreslår att staten i väntan därpå skall avvakta med att fatta strukturbeslut i sina egna gruvföretag. Den privata gruvindustrin borde påverkas att förfara på samma sätt.

Det är väsentligt, uttalas det, att staten bidrar med ökade forskningsresurser inom ramen för de tekniska högskolornas mineral- och gruvutrustningsdiscipliner. Också gruvföretagen borde förmås att lägga ned större resurser på forskning.

LKAB behöver investera i ett nytt pelletsverk och förbereda investeringarna i en ny huvudnivå i Kiruna, heter det vidare. Staten bör i egenskap av ägare se till att investeringsprojekt sätts i gång i SSAB, bl. a. i gruvdivisionen. Prospektering i den s. k. södra rampen i Stekenjokkgruvan bör fullföljas. Ytterligare djupprospektering bör göras i Skelleftefältet.

Också i de likalydande motionerna 1986/87:N145 (s) och 1986/87:N146 (s) begärs ett samlat investerings- och utvecklingsprogram för gruvnäringen. Vidare påyrkas ett uttalande av riksdagen om behovet av ägarförändringar i gruvnäringen, syftande till att skapa förutsättningar för dess långsiktiga utveckling. De statligt ägda Grängesbergs- och Dannemoragruvorna riskerar att läggas ned på grund av en tryckt världsmarknad, anför i motionerna. Bolidenbolaget sägs under sin nye huvudägare – Trelleborg AB – ha visat prov på ett kortsiktigt agerande som inte är förenligt med de krav som kan ställas på ett företag som hanterar en naturresurs. Ingen av de nämnda ägarna har motsvarat det långsiktiga samhällsintresset av mineralförsörjning och uthålligt naturresursutnyttjande. Ett samlat investerings- och utvecklingsprogram för gruvnäringen bör därför, heter det vidare, innehålla förslag till ägarkonstruktioner som eliminerar de kortsiktiga marknadsvariationernas förödande effekter.

I motion 1986/87:N416 (s) begärs ett uttalande av riksdagen om behovet av en förstärkning av gruvforskningen. En pilotanläggning för bakteriell lakning i nära anslutning till den forskning som bedrivs vid Umeå universitet och högskolan i Luleå skulle utgöra en värdefull komponent för utvecklingen av den norrländska gruv- och metallindustrin, sägs det i motionen.

Gruv- och mineralindustrin i Sverige är en samhällsekonomiskt viktig basnäring, som har både industri- och försörjningspolitisk betydelse för landet. Branschen svarar för en betydande del av industrisysselsättningen på de orter där gruvverksamhet bedrivs. Som flera gånger tidigare har påpekats vid behandlingen av motionsyrkanden om övergripande frågor rörande gruvnäringen vill utskottet nu erinra om att betydande statliga satsningar för gruvnäringen har gjorts de senaste åren. Hittills hör, som redan har nämnts, anslaget för utökad prospektering, särskilda insatser för forskning och utveckling av betydelse för mineralområdet och den översyn av minerallagstiftningen vars utredningsstadium nyligen har avslutats. Ytterligare en komponent i utvecklingsprogrammet är statsmakternas medverkan till en finansiell rekonstruktion av LKAB.

I detta betänkande tar utskottet ställning till regeringens förslag till ett fortsatt utvecklingsprogram för gruvnäringen. Förslagen gäller prospektering, geologisk kartering samt forskning och utveckling. Härutöver behandlar utskottet i annat sammanhang (NU 1986/87:33) regeringens förslag i forskningspropositionen om bl. a. gruvnäringen. Till frågan om Dannemora-, Grängesbergs- och Stekenjokkgruvorna återkommer utskottet i ett senare betänkande.

På viktiga punkter har således, inom ramen för ett investerings- och utvecklingsprogram för mineralområdet, åtgärder vidtagits eller initierats som ligger väl i linje med flera önskemål i de här aktuella motionerna. Härutöver vill utskottet anföra följande.

Den svenska gruvnäringens framtid bestäms i huvudsak av att brytvärda

förekomster finns och att de upptäcks. Etablering av ny verksamhet liksom utvidgning av befintliga gruvor kräver ett omfattande informationsunderlag. Insamling av information sker genom kartering och prospektering, vilket är tids- och kostnadskrävande. Långsiktigheten och det betydande ekonomiska risktagandet har motiverat staten att finansiera sådan verksamhet liksom forskning och utveckling på mineralområdet. Förutom ansträngningar inom kartering och prospektering krävs att betydande insatser görs för att öka konkurrenskraften, t. ex. genom teknisk utveckling och vidareförädling. Det i forskningspropositionen föreslagna programmet Gruvteknik 2000 är en del i dessa strävanden. Dessutom är kraftfulla marknadsföringsåtgärder nödvändiga.

För svensk gruvnäringens framtid är det viktigt inte bara att prospekteringsvolymen upprätthålls och att tekniken utvecklas utan också att prospekteringen inriktas på sådana mineral som har långsiktigt gynnsamma marknadsförutsättningar. På denna punkt torde underlaget för den fortsatta verksamheten kunna förbättras genom en kartläggning som visar vilka mineralråvaror detta gäller för. Med ett sådant underlag kan effektiviteten öka, och därmed ökar också möjligheterna för en utveckling av gruvnäringen.

De långsiktiga möjligheterna för den svenska gruvnäringen kan på så sätt ytterligare klargöras. Utskottet räknar således med att regeringen föranstaltar om en skyndsam analys och samlad bedömning av marknadsförutsättningarna för olika mineralråvaror. Underlag för en sådan analys bör kunna hämtas hos bl. a. berörda företag, fackliga organisationer och internationell expertis.

Mot bakgrund av vad här har anförts finner utskottet inte skäl för riksdagen att ta något initiativ på grundval av de nu behandlade motionsyrkandena. Till detta vill utskottet foga att de riktlinjer som förespråkas i motion 1986/87:N349 (vpk) ter sig alltför detaljerade. Utskottet avstyrker alltså motion 1986/87:N145 (s), motion 1986/87:N146 (s) i ifrågavarande del, motion 1986/87:N337 (s), motion 1986/87:N392 (s) i ifrågavarande del, motion 1986/87:N416 (s) och motion 1986/87:N349 (vpk) i ifrågavarande del.

Prospekteringsverksamheten m. m.

Industrimineral

Krav på en systematisk inventering av och prospektering efter industrimineral ställs av vänsterpartiet kommunisterna i motion 1986/87:N139. Sverige har betydande tillgångar av industrimineral som skulle kunna utvinna på ett lönsamt sätt, hävdas det. I motionen ges exempel på användningsområden inom några olika näringsgrenar. En utvinning och ökad användning skulle vara positiv för sysselsättningen och miljön och ge möjligheter att utveckla nya exportmarknader. Regeringen kritiserar för att i propositionen om näringspolitik inte ha berört frågan om möjligheterna att utveckla produktion av industrimineral.

I motion 1986/87:N314 (vpk) begärs åtgärder för undersökning och utvinning av industrimineral i Örebro län. Förbrukningen av industrimineral ökar alltmer, säger motionären. En satsning på detta område skulle kunna medföra att Sveriges import av industrimineral i stort sett kunde upphöra.

Näringsutskottet behandlade våren 1984 en motion (vpk) med krav på en plan för brytning och förädling av industrimineral (NU 1983/84:28 s. 35). Därvid redogjorde utskottet för bl. a. den betydelse industrimineral har som insatsvaror inom en rad svenska industrigrenar. Utskottet instämde i motionärernas uppfattning att det var viktigt att den potential som fanns för ökad inhemsk utvinning och vidareförädling av industrimineral kunde tas till vara. Vidare fann utskottet det motiverat att det för industrimineral när det gällde både prospektering och forskning avsattes resurser som bättre än hittills hade varit fallet svarade mot industrimineralens andel av den svenska metall- och mineralförbrukningen och deras betydande utvecklingspotential.

I detta avseende var, enligt vad utskottet hade inhämtat, en positiv utveckling på väg. Utskottet nämnde pågående och planerade aktiviteter hos bl. a. NSG, SGU och STU. Med hänsyn därtill fann utskottet inte motiverat att riksdagen begärde en sådan plan för brytning och förädling av industrimineral som motionärerna hade föreslagit. Utskottet avstyrkte motionen. Vänsterpartiet kommunisternas företrädare i utskottet reserverade sig. Riksdagen följde utskottet.

Våren 1986 avlog riksdagen efter förslag av näringsutskottet (NU 1985/86:19 s. 13) ett motionsyrkande om en planmässig utveckling av industrimineralsektorn i anslutning till Laisvallsgruvan i Arjeplogs kommun. Utskottet hänvisade till pågående aktiviteter inom forskning och prospektering avseende industrimineral. En reservation (vpk) förelåg.

Genom programmet för utökad prospektering kanaliseras ekonomiska resurser till bl. a. prospektering efter industrimineral. NSG satsar även betydande egna resurser på sådan prospektering, bl. a. kaolinprospektering i Skåne. Projekt inom industrimineralsektorn svarar för närvarande för omkring 15 % av nämndens totala prospektering. Förutom i Skåne prospekterar NSG efter industrimineral i bl. a. Västerbottens län.

NSG genomför med stöd från Bergslagsdelegationen en regional prospektering efter industrimineral i Bergslagen. Projektet löper under en tvåårsperiod. Det syftar till att identifiera objekt i Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län med så goda ekonomiska förutsättningar att detaljundersökningar är motiverade. Under år 1986 koncentrerades insatserna till i huvudsak Värmlands och Kopparbergs län. Tyngdpunkten i undersökningarna kommer under innevarande år att ligga i Örebro och Västmanlands län. En slutrapport med förslag till detaljundersökningar av enskilda objekt skall läggas fram våren 1988.

STU planerar att under perioden 1985–1990 satsa totalt 25 milj. kr. på forskning och utveckling inom industrimineralområdet. Programmet är inriktat på teknik för framställning och användning av kvalificerade industrimineral. Insatsen görs i samarbete med industrimineralsektorns leverantörer och avnämare. Näringslivet beräknas under perioden tillskjuta omkring 25 milj. kr., varför den totala satsningen uppgår till totalt ca 50 milj. kr.

Minerallagskommitténs i slutet av år 1986 överlämnade betänkande (SOU 1986:53 och 54) Ny minerallagstiftning innehåller förslag som syftar till att prospekteringen efter och utvinningen av industrimineral i Sverige skall stimuleras. Ett sådant förslag är att vissa industrimineral skall omfattas av

koncessionssystemet, något som skulle ge möjligheter för en prospektör att skydda sina intresseområden. Detta är nu inte möjligt, då flertalet industrimineral tillhör jordägaren och det krävs dennes medgivande för prospektering och utvinning.

Prospektering efter industrimineral äger, som nyss har nämnts, för närvarande rum inom ramen för NSG:s verksamhet. En betydande del av tillgängliga resurser används för detta ändamål. Med hänsyn till pågående aktiviteter rörande industrimineral finner utskottet det inte motiverat att riksdagen begär sådana åtgärder för inventering av och prospektering efter industrimineral som föreslås i motion 1986/87:N139 (vpk). Denna motion avstyrks följaktligen.

Utskottet finner heller inte skäl att, som begärs i motion 1986/87:N314 (vpk), förorda ett uttalande av riksdagen om undersökning och utvinning av industrimineral i Örebro län. Som nyss har angivits omfattas bl. a. Örebro län av den regionala prospektering efter industrimineral som NSG genomför. Motionen avstyrks alltså.

Legeringsmetaller

Kommerskollegium har på regeringens uppdrag utrett Sveriges försörjning med vissa legeringsmetaller. Utredningen behandlar bl. a. effekterna av ett avbrott i handeln mellan Sverige och Sydafrika beträffande metallerna mangan, krom, nickel och zirkonium. Rapporten är hemlig.

Av kommerskollegiets rapport har inom regeringskansliet gjorts en sammanfattning som är offentlig. Därav framgår bl. a. att det inte bedöms uppstå någon brist i Sveriges försörjning med de fyra metallerna vid ett avbrott i handeln mellan Sverige och Sydafrika. Vidare framgår att en ändring av inköpskällor kan komma att ta viss tid i anspråk. Omställningen bedöms dock inte vara mer tidskrävande än att tillgängliga lager ger behövligt rådrum. Vissa pris- och kostnadseffekter kan dock uppstå. De branscher som skulle få kännning av omställningsproblem är särskilt specialståls- och aluminiumindustrierna.

Stålindustrin är den dominerande förbrukaren av mangan, huvudsakligen i form av ferromangan och ferrokiselmangan. Vissa kvantiteter mangan förbrukas även i form av manganmetall inom aluminiumindustrin. Sveriges direkta beroende av Sydafrika är inte särskilt starkt, om man bortser från den förhållandevis ringa importen av s. k. obearbetat mangan och manganmalm. Importen av ferromangan sker huvudsakligen från Norge och i andra hand från Frankrike. Dessa länder får i betydande grad sin försörjning av manganmalm till legeringsverken genom import från Sydafrika. Detta handelsmönster innebär, enligt kommerskollegiets rapport, att Sydafrika de senaste åren har svarat för 35–45 % av vårt lands försörjning med mangan.

Två motioner som skall behandlas här gäller legeringsmetaller.

Försvarskommittén har föreslagit (SOU 1987:9) att strategiska metaller som har lagrats, s. k. sydafrikametaller, skall säljas ut, anför det i motion 1986/87:N141 (vpk). Detta aktualiserar riktade prospekteringsinsatser i syfte att påträffa motsvarande metaller i Sverige. Än mer angeläget ter sig detta då Sverige kommer att delta i en ekonomisk bojkott mot Sydafrika. Motionärer-

na föreslår riksdagen att hos regeringen begära riktade prospekteringsinsatser för att behovet av sydafrikametaller skall kunna tillgodoses inom landet.

NU 1986/87:32

I motion 1986/87:N326 (vpk) framförs önskemål om att driften vid Basttjärnsgruvan i Ljusnarsbergs kommun, Örebro län, skall återupptas. Järnmalm i gruvan är av hög kvalitet. Gruvan innehåller även manganmalm utan inblandning av kalk, heter det i motionen.

På förslag av näringsutskottet avslog riksdagen förra året en motion med liknande syfte som den nu aktuella om Basttjärnsgruvan (NU 1985/86:19 s. 11). Utskottet hade då erfarit att den nämnda gruvan innehöll järnmalm med så lågt manganinnehåll att en brytning med avseende på mangan inte var ekonomiskt lönsam. Vidare framhöll utskottet bl. a. att kommerskollegium på regeringens uppdrag och i samarbete med berörda myndigheter utredde Sveriges försörjning med mangan. Vänsterpartiet kommunisternas företrädare i utskottet reserverade sig till förmån för motionen.

NSG har genomfört undersökningar av tillgången i Västerbottens län på s. k. peridotiter, innehållande legeringsmetallerna magnesium, krom, nickel, kobolt och platina. Resultatet visade att det inte finns några ekonomiskt brytvärda fyndigheter. Till detta kan läggas att gruvbrytning av peridotiter kan medföra vissa miljömässiga svårigheter.

Sedan år 1985 bedriver NSG platinaprospektering i Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. Pågående projekt omfattar kunskapsuppbyggnad, inventering, inledande fältundersökningar och detaljundersökningar. Platinaprospekteringen finansieras delvis genom det särskilda anslaget Program för utökad prospektering m. m.

På grundval av försvarskommitténs förslag har regeringen i proposition 1986/87:95 om totalförsvarets fortsatta utveckling föreslagit att den statliga fredskrislagringen av andra produkter än olja successivt skall avvecklas under totalförsvarets förestående femåriga programperiod. Lagret av legeringsmetaller bör enligt regeringen behållas till periodens senare del.

I en partimotion med anledning av den nämnda propositionen har vänsterpartiet kommunisterna begärt att riksdagen hos regeringen skall hemställa om förslag till inhemsk utvinning och förädling av legeringsmetaller som ersättning för den nuvarande importen av dessa metaller och att projekten skall finansieras med hjälp av beredskapsmedel.

Näringsutskottet har i ett yttrande till försvarsutskottet (NU 1986/87:4 y) inte invänt mot förslaget i propositionen att de statliga fredskrislagren skall säljas ut. Med hänsyn till bojkotten mot Sydafrika borde dock, anförde näringsutskottet, fredskrislagret av legeringsmetaller behållas intakt ännu en tid. Näringsutskottet noterade regeringens förslag att utförsäljningen av detta lager skall ske under den femåriga programperiodens senare del. Inhemska fyndigheter av legeringsmetaller borde enligt näringsutskottets mening brytas endast om utvinningen bedömdes bli ekonomiskt lönsam. Den berörda delen av motionen avstyrktes. I en avvikande mening föreslog vänsterpartiet kommunisternas företrädare att motionen skulle tillstyrkas.

Försvarsutskottet behandlar frågan i betänkandet FöU 1986/87:11.

Utskottet anser mot bakgrund av den här lämnade redogörelsen att de skäl som anförs i motion 1986/87:N141 (vpk) inte motiverar att riksdagen hos regeringen begär riktade prospekteringsinsatser för att inom landet tillgodo-

se behovet av sydafrikametaller. Det är värdefullt om brytvärda fyndigheter av legeringsmetaller kan påträffas. Något övertygande skäl för att man skulle påbörja en brytning som inte bedöms vara ekonomiskt lönsam kan utskottet inte finna. Av det sagda följer att utskottet avstyrker motion 1986/87:N141 (vpk) i här berörd del. I fråga om kravet på fortsatt drift vid Basttjärnsgruvan kommer utskottet till samma slutsats som förra året. Motion 1986/87:N326 (vpk) avstyrks således.

Prospektering m. m. i vissa delar av landet

I sex motioner föreslås riksdagen uttala sig för prospekteringsinsatser m. m. i olika delar av landet. De regioner som berörs är Värmlands län, Bergslagen, Jämtlands län och Västerbottens län.

I motion 1986/87:N144 (s) framhålls betydelsen av att jakten på mineralfyndigheter i *Värmlands län* kan bedrivas med kraft. NSG och Sveriges geologiska AB (SGAB) föreslås få i uppdrag att intensifiera prospekterings-, analys- och borrhingsarbeten på alla nivåer och i skilda delar av länet. Resurser borde tillföras NSG och SGAB så att dessa kan öka prospektering och borrhingsarbeten i Värmlands län.

Det är angeläget att bergartskartan för Värmlands län snarast blir färdigställd och tryckt och att en beskrivning till den utarbetas, fortsätter motionärerna. De finner det också angeläget att mineraljaktens arbetsgrupp bereds möjligheter att snabbt utföra erforderliga metallanalyser och bergsborrningar.

I motionen begärs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om åtgärder för att främja geologisk kartering, prospektering och borrning samt utvidgad mineraljakt i Värmlands län. Riksdagen uppmanas också att ta ställning för upprustning av laboratoriedelen vid Bergsskolan i Filipstad.

Även i motion 1986/87:N422 (s), begärs – med liknande argumentation – att riksdagen skall uttala sig om tryckning av bergartskartan för Värmlands län.

Utskottet vill betona att det avgörande vid fördelning av medel för prospektering m. m. bör vara de enskilda prospekteringsprojektens förutsättningar att bli ekonomiskt framgångsrika.

Av hittills fördelade medel inom ramen för programmet för utökad prospektering m. m., har ca 2,5 milj. kr. gått till projekt i Värmlands län. NSG bedriver en viss prospektering efter basmetaller och ädelmetaller i Värmlands län.

SGU planerar för närvarande hur arbetet med den berggrundsgeologiska kartan över Värmlands län skall slutföras. Kartan bedöms kunna föreligga i tryckt skick vid årsskiftet 1989-1990. Kartbeskrivningen kan sannolikt ges ut inom ett par år efter denna tidpunkt.

Vad gäller mineraljakten vill utskottet erinra om att regeringen i propositionen om näringspolitik (s. 194) föreslår en samordnad mineraljakt i Mellansverige. Med hänvisning till att en organisation för att bedriva mineraljakt i Värmlands län håller på att byggas upp har länsstyrelsen i Värmlands län avstyrkt förslag av utredningen om vissa frågor inom

mineralområdet (FRIMO) om en samordnad mineraljakt.

NU 1986/87:32

Utskottet anser att övervägande skäl talar för att mineraljakten på sikt bör samordnas.

Beträffande upprustning av laboratoriedelen vid Bergsskolan i Filipstad anges inte i motion 1986/87:N144 (s) några preciserade önskemål i fråga om resurser. Skolan drivs av en stiftelse i vilken bl. a. Jernkontoret ingår. Utskottet anser att det är en uppgift för skolans huvudmän att ta de initiativ som behövs för att skolan skall ges en ändamålsenlig utrustning.

Med hänsyn till det sagda finner utskottet inte att någon särskild åtgärd från riksdagens sida är påkallad med anledning av motionerna 1986/87:N144 (s) och 1986/87:N422 (s). Dessa avstyrks således.

I motion 1986/87:N138 (m) framförs önskemål om att *Bergslagen* skall omfattas av det nya prospekterings- och utvecklingsprogrammet för gruvindustrin. Den hittillsvarande verksamheten har varit alltför ensidigt inriktad på järnmalm samt koppar, zink och bly, hävdar motionären.

Riksdagen skall uttala sig för ökade insatser för prospektering i *Jämtlands län*, föreslås i motion 1986/87:N327 (s). Mineralområdet är ett av länets viktigaste utvecklingsområden, och behovet av omedelbara prospekteringsinsatser är stort, sägs det i motionen. Av tillgängliga statliga medel för prospektering föreslås resurser avsättas i sådan omfattning att det prospekteringsarbete som har påbörjats i Jämtlands län skall kunna fullföljas.

Av hittills fördelade medel inom programmet för utökad prospektering m. m. har drygt 24 milj. kr. gått till prospekteringsprojekt i Bergslagen. Satsningen på en samordnad mineraljakt i Mellansverige är vidare i huvudsak riktad till Bergslagen.

Från anslaget har vidare hittills ca 11,8 milj. kr. tillfallit projekt i Jämtlands län. Ett pågående samarbete mellan LKAB, NSG och Jämtlands Mineral AB avser projekt inriktade på basmetaller, platina och industrimineral.

Utskottet vill erinra om att det nya programmet för utökad prospektering inte är förbehållet någon särskild del av landet. De enskilda prospekteringsprojektens förutsättningar att bli ekonomiskt framgångsrika är avgörande vid fördelningen av medlen. Detta innebär att projekt såväl i Värmland och i Bergslagen som i övriga landet kan få medel ur programmet. Vidare berörs olika delar av landet av forsknings- och utvecklingsprogrammen Prospekteringsinriktad malmgeologisk forskning och Gruvteknik 2000. Avsikten är att dessa program skall bidra till att gruvindustrin och gruvutrustningsindustrin utvecklas.

Med vad utskottet här har anfört avstyrks motionerna 1986/87:N327 (s) och 1986/87:N138 (m).

Två motioner som behandlas här gäller gruvnäringen i Västerbotten.

I motion 1986/87:N393 (fp) begärs ett uttalande av riksdagen om att tiden är mogen för ett utökat utbyte av kunskaper mellan alla instanser som är involverade i den framtida gruvhanteringen. Motionärerna begär också ökade insatser för kartering och prospektering i Västerbotten.

Motion 1986/87:N313 (vpk) går ut på att riksdagen hos regeringen skall begära ett åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten. Med den

betydelse som gruvnäringen har för länet måste alla möjliga vägar prövas för att säkerställa en fortsatt verksamhet, anför motionären.

När utskottet för ett år sedan behandlade och avstyrkte motioner (vpk) om gruvnäringen i Västerbotten anförde utskottet (NU 1985/86:19 s. 12) att de problem som togs upp där var väl kända. En rad åtgärder hade redan vidtagits eller planerats såväl från statsmakternas som från andra intressenters sida. Utskottet påpekade bl. a. att Västerbottenregionen har varit ett av de prioriterade områdena i programmet för utökad prospektering. Vidare påminde utskottet om de stöd som hade givits till prospekteringsarbeten i Stekenjokkområdet. Utskottet erinrade också om att det hade gjorts kraftiga statliga satsningar på forsknings- och utvecklingsområdet, vilka på sikt kunde komma hela gruvnäringen till godo.

Vänsterpartiet kommunisternas företrädare i utskottet reserverade sig till förmån för motionen. Riksdagen gick på utskottets linje.

SGU svarar för den statliga verksamheten i fråga om grundläggande geologisk kartering i landet. Myndigheten arbetar för närvarande med att upprätta s. k. baskartor för prospektering över områden i södra Västerbotten. Hittills har en karta över Vindeln färdigställts. Enligt SGU:s planer kommer baskartor för prospektering att utarbetas över områdena Fredrika (färdig år 1988), Björna (år 1992) och Åsele (år 1992).

Av anslaget Program för utökad prospektering m. m. har hittills ca 41,5 milj. kr. tillfallit olika projekt i Västerbottens län, bl. a. för djupprospektering i Skelleftefältet. Vidare har, som nämndes förra året, 52 milj. kr. avsatts för undersökningsarbeten i Stekenjokk. Sammantaget har ca en tredjedel av hittills fördelade medel från anslaget beviljats för prospekteringsverksamhet i Västerbottens län.

Därutöver har NSG för Västerbottens län av egna medel avsatt ca 7 milj. kr. till prospektering år 1985 och ca 10,5 milj. kr. för år 1986.

NSG bedriver sedan år 1985 platinaprospektering i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län. Pågående projekt omfattar kunskapsuppbyggnad, inventering, inledande fältundersökningar och detaljundersökningar. Platinaprospekteringen finansieras delvis genom anslaget Program för utökad prospektering m. m.

Inriktningen på karterings- resp. projekteringsverksamheten i landet avgörs i samråd med berörda intressenter. Samarbetet sker bl. a. inom ramen för SGU:s olika råd för kartering, prospektering och mineralresursfrågor. Råden är sammansatta av representanter för dels myndigheterna inom mineralområdet, dels statliga och privata företag. NSG samarbetar med ett stort antal intressenter i branschen, såsom statliga företag, länsstyrelser, landsting, regionala utvecklingsfonder, kommuner och privata företag.

Inom prospekteringsområdet har det särskilda programmet för utökad prospektering m. m. – enligt en utvärdering gjord av NSG – bl. a. resulterat i ett ökat intresse för att pröva nya former för samverkan bland etablerade prospektörer. Även nya intressenter har tillkommit.

Som framgår av den lämnade redogörelsen har betydande statliga satsningar gjorts i syfte att stimulera gruvnäringen i Västerbottens län. Det finns anledning att räkna med att de förslag från regeringen till nya insatser för landets gruvnäring som utskottet tar ställning till i detta betänkande även

skall komma Västerbotten till del. Liksom för övriga delar av landet gäller härvid att satsningar görs på projekt som bedöms vara ekonomiskt lönsamma. Något särskilt av riksdagen initierat åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten finner utskottet mot den här angivna bakgrunden inte motiverat.

Utskottet delar uppfattningen i motion 1986/87:N393 (fp) att ett aktivt kunskaps- och informationsutbyte mellan berörda instanser har ett värde för gruvindustrins utvecklingsmöjligheter. Som nyss har redovisats bedrivs samarbete mellan bl. a. centrala myndigheter, statliga företag, länsstyrelser, landsting, regionala utvecklingsfonder, kommuner och privata företag. Utskottet räknar med att berörda instanser själva utan något uttalande av riksdagen skall tillämpa samverkansformer som gynnar utvecklingen inom den svenska gruvnäringen.

Med vad här har anförts avstyrker utskottet motionerna 1986/87:N393 (fp) och 1986/87:N313 (vpk).

Särskilda projekt

Fem motioner har väckts om särskilda gruvor eller projekt inom mineralområdet. De avser ett mineraltekniskt utvecklingscentrum i Luleå, ett zinkverk i Örebro län, bakteriell sulfidmalmslakning i Garpenberg i Hedemora kommun, fortsatt prospektering i anslutning till Enåsengruvan i Ljusdals kommun och kalkutvinning i Norvijaure i Jokkmokks kommun.

Offensiva forskningsinsatser inom gruvnäringen behövs, anför det i motion 1986/87:N366 (vpk). Motionärerna föreslår att det i anslutning till högskolan i Luleå skall inrättas ett *mineraltekniskt utvecklingscentrum*, ett förslag som tidigare har framförts av Norrbottendelegationen.

Utskottet avstyrkte förra året ett liknande motionsyrkande (NU 1985/86:19 s. 14). Därvid redogjorde utskottet för forskningsinsatser som hade vidtagits på grundval av ett omfattande utredningsarbete av SGU. Vänsterpartiet kommunisternas företrädare i utskottet ville att motionen skulle bifallas. Riksdagen följde utskottet.

Inom ramen för det pågående programmet för utökad prospektering m. m. har stöd lämnats även till forsknings- och utvecklingsprojekt. Detta stöd uppgår t. o. m. år 1986 till drygt 25 milj. kr. Statens andel av forsknings- och utvecklingsinsatserna inom mineralområdet har under senare år uppgått till mellan en tredjedel och hälften.

I proposition 1986/87:74 anges (s. 193) att ett konkret forsknings- och utvecklingsprojekt, som delvis skall finansieras med medel från prospekteringsprogrammet, är Prospekteringsinriktad malmgeologisk forskning. Programmet är sexårigt och har tagits fram i samverkan mellan STU, gruvindustrin och prospekteringsbolag samt universitet och högskolor. Det övergripande målet är att skapa grundläggande kunskaper om malmgeologi från prospekteringssynpunkt. Kunskaperna skall bidra till att upprätthålla och stärka malmbasen för svensk gruvindustri under 1990-talet och därefter. Totalkostnaden för programmet är beräknad till 24 milj. kr., varav industrin har förbundit sig att bidra med 6 milj. kr. och STU avser att skjuta till 10 milj.

kr. Resterande 8 milj. kr. finansieras från det pågående och det nya programmet för utökad prospektering.

NU 1986/87:32

Ytterligare satsningar på forskning och utveckling inom mineralområdet föreslås i forskningspropositionen (prop. 1986/87:80) inom ramen för STU:s verksamhet, vilket framgår av den tidigare framställningen (s. 15 f.). Här skall tilläggas att STU förutser att programmets inriktning kommer att innebära en avsevärd stimulans för Luleåregionen genom att högskolan kommer att engageras i alla delar av utvecklingsprogrammet.

Utskottet kan sålunda konstatera att betydande insatser har gjorts på forskningsområdet och att ytterligare möjligheter nu skapas. Den förestående satsningen kommer delvis Luleåregionen till del. Norrbottendelegationens förslag om ett mineraltekniskt utvecklingscentrum har berörts av SGU i en rapport år 1984 om forskning och utveckling på mineralområdet. Det har dock ej förts fram som ett förslag av SGU.

Med hänvisning till vad här har sagts avstyrker utskottet motion 1986/87:N366 (vpk).

I motion 1986/87:N341 (vpk) begärs en utredning om anläggning av ett *zinkverk* med miljövänlig teknik. Zinkverket föreslås bli lokaliserat till Örebro län, Sverige, som är Europas största producent av zinkkoncentrat, har ingen egen produktion av zinkmetall, konstateras det i motionen.

Utskottet har vid flera tillfällen avstyrkt motionsyrkanden av innebörd att ett inhemskt zinksmältverk skulle komma till stånd. Senast skedde detta hösten 1986 (NU 1986/87:7 s. 21). Då fann utskottet det angeläget att regeringen noga följde utvecklingen av utbuds- och efterfrågesituationen för zink. Det svenska deltagandet i den internationella bly- och zinkstudiegruppen är av betydelse härvidlag. Vidare noterade utskottet att det norska Norzink A/S, som till hälften ägs av Boliden AB och som förädlar huvuddelen av det svenska företagets produktion av zinkslig, då byggde ut kapaciteten för framställning av zink. Vänsterpartiet kommunisternas företrädare i utskottet reserverade sig till förmån för motionen.

Utskottet kommer även nu till slutsatsen att det inte finns skäl för något regeringsinitiativ till en sådan utredning som föreslås i motionen. Mot bakgrund av vad utskottet anförde i ämnet för omkring ett halvår sedan finns det anledning räkna med att regeringen följer utvecklingen av utbuds- och efterfrågesituationen för zink. Det svenska deltagandet i den internationella bly- och zinkstudiegruppen är av betydelse härvidlag. Med det sagda avstyrker utskottet motion 1986/87:N341 (vpk).

I omgivningarna runt tidigare brytningsområden i *Gärpenberg* finns gamla avfallshögar, där det pågår en kontinuerlig urlakning av metaller, anfördes det i motion 1986/87:N340 (vpk). Med hjälp av bioteknik (bakteriell sulfidmalmslakning) skulle enligt motionären de ekonomiskt viktiga metallerna i avfallshögarna kunna tas till vara och negativa miljöeffekter av en fortsatt urlakning undvikas. De intentioner som kom till uttryck vid näringsutskottets behandling av motsvarande motionsyrkande år 1984 borde nu konkretiseras i form av ett väl utarbetat forskningsprogram, sägs det i motionen. Yrkandet i denna går ut på att regeringen skall ta initiativ till att man med hjälp av biotekniken eller genom andra åtgärder skall komma till rätta med

miljöproblemen med varphögar och att Boliden Mineral AB åläggs att stå för en skälig andel av kostnaderna.

Förslag om användande av bioteknik inom gruvnäringen har väckts vid ett par tillfällen tidigare. En närmare beskrivning av tekniken har lämnats i näringsutskottets betänkande om mineralpolitik våren 1983 (NU 1982/83:32). När frågan senast var aktuell konstaterade utskottet (NU 1984/85:20 s. 20) att det forskningsarbete kring möjligheterna att utnyttja biotekniken för de svenska sulfidmalmen som hade inletts fortfarande pågick. Något initiativ från riksdagens sida när det gällde denna tillämpning av biotekniken fann utskottet därför inte erforderligt. Utskottet framhöll att det ankommer på de forskningsstödjande organen att närmare bestämma vilken inriktning forskningen inom området skall ha och var eventuella försök skall bedrivas. Utskottet noterade att regeringen hade föreslagit att STU fr. o. m. budgetåret 1985/86 skulle ha det samordnande ansvaret för miljöteknisk forskning.

Vad speciellt gällde miljöproblemen i Garpenberg fanns enligt vad utskottet hade erfårit förslag till åtgärder – dock ej innefattande användning av bioteknik – avsedda att hindra fortsatt negativ påverkan genom urlakning. Statens naturvårdsverk hade sålunda med stöd av 41 § miljöskyddslagen (1969:387) hos koncessionsnämnden för miljöskydd begärt att Boliden Mineral AB av regeringen skulle åläggas att efterbehandla vissa restupplag från tidigare brytning i Garpenberg. Koncessionsnämnden hade dock i beslut hösten 1984 lämnat naturvårdsverkets hemställan utan bifall. En tillämpning av miljöskyddslagens bestämmelser på "gamla miljöskador" borde enligt koncessionsnämnden inte komma i fråga utan uttrycklig föreskrift härom. Någon sådan föreskrift hade inte meddelats. Nämndens beslut hade av naturvårdsverket överklagats hos regeringen. Motionen avstyrktes.

Boliden har sedermera fått regeringens tillstånd att bryta en silverfyndighet under Dammsjön i Garpenberg i dagbrott. Därvid har regeringen bl. a. mot bakgrund av det nämnda överklagandet ställt som ett av flera villkor att Boliden skall åtgärda de nuvarande miljöproblemen vid avfallshögarna i Garpenberg.

För närvarande pågår forskning med målet att utveckla biotekniken för kommersiell utvinning av metaller ur svenska sulfidmalmer. Denna forskning, som finansieras av STU, Stiftelsen Norrlandsfonden och forskningsrådsnämnden bedrivs inom ramen för tre projekt, vilka genomförs vid Stockholms universitet, Umeå universitet och högskolan i Luleå. Den pågående forskningen innefattar bl. a. studier av bakteriell lakning av sulfidmalmer i laboratorieskala. Det kan tilläggas att miljöskadefondsutredningen (Jo 1985:02) arbetar med den typ av frågor som aktualiseras i motionen.

Utskottet kan med tillfredsställelse konstatera att fortsatta ansträngningar görs för att utveckla biotekniken för kommersiell utvinning av metaller i Sverige. De speciella miljöproblemen vid Garpenberg har uppmärksamats av naturvårdsverket och regeringen såsom här har redovisats. Utskottet anser mot denna bakgrund inte att riksdagen behöver ta något initiativ för att miljöproblemen vid Garpenbergs avfallshögar skall åtgärdas. Utskottet avstyrker följaktligen motion 1986/87:N340 (vpk).

I motion 1986/87:N338 (m) föreslås ett uttalande av riksdagen om fortsatt prospektering i anslutning till *Enäsengruvan* i Ramsjö, Ljusdals kommun. Prospektering pågår, men inte i önskad omfattning beroende på det ekonomiska läget för gruvnäringen, anför motionärerna. De framför önskemålet att staten skall medverka till en intensifierad prospektering genom att tillskjuta regionalpolitiska medel.

Boliden Mineral har bedrivit undersökningar vid Enäsengruvan. Beviljade medel till Boliden Mineral inom ramen för det särskilda programmet för utökad prospektering uppgår för dessa undersökningar hittills till ca 6,2 milj. kr. Prospekteringen har enligt propositionen (s. 192) bidragit till en trolig utvidgning av malmbasen vid Enäsengruvan och därmed förlängning av gruvans livslängd.

Utskottet räknar som har framhållits med att medel för prospekteringsverksamhet kommer de projekt till del som bedöms ha de bästa förutsättningar att resultera i lönsam utvinning. Något särskilt uttalande av riksdagen om fortsatt prospektering i anslutning till Enäsengruvan vill utskottet inte föreslå. Motion 1986/87:N338 (m) avstyrks följaktligen.

I Norvijaure i Jokkmokks kommun finns norra Europas största och vitaste *kalkfyndigheter*, anføres det i motion 1986/87:N339 (s). Kalkens egenskaper gör den speciellt lämplig för användning inom pappersindustrin. En sådan användning innebär miljömässiga fördelar. Motionärerna föreslår riksdagen att göra ett uttalande om kalkbrytning i Norvijaure och de miljöförbättrande åtgärder det innebär.

Som ett led i statens vattenfallsverks och Norrlandsfondens ansträngningar att finna annan sysselsättning för den friställda arbetskraften från tidigare vattenkraftsutbyggnad i Jokkmokks kommun satsar verket resurser på bl. a. olika mineralprojekt. Ett av dessa är kalkstensfyndigheten i Norvijaure. Denna har undersökts i olika avseenden under den senaste tioårsperioden. Vattenfallsverket har samarbetat med Faxø Kalk i Danmark för att klarlägga fyndighetens brytvärdhet. Enligt det samarbetsavtal som har upprättats mellan parterna har Faxø Kalk option på en eventuell brytning.

Ett utredningsarbete har pågått sedan ett år. Det har nyligen avslutats. De kalkyler som har studerats utgår från att huvuddelen av produktionen skall avsättas inom pappers- och cellulosaindustrin. Enligt uppgift från projektledningen har projektet bedömts vara kvalitativt och kvantitativt tillfredsställande. Faxø Kalk har dock beslutat att dra sig ur projektet.

Fyndigheten ligger inom stödområde A. Gruv- och mineralföretag kan få regionalpolitiskt stöd om de bedöms få väsentlig betydelse för näringslivet i regionen eller annars ha särskild regionalpolitisk betydelse. En förutsättning för stöd är att verksamheten bedöms kunna bedrivas lönsamt och därmed ge varaktig sysselsättning för de anställda.

Utskottet finner mot här angiven bakgrund inte anledning för riksdagen att göra ett sådant uttalande som begärs i motion 1986/87:N339 (s). Det torde närmast vara en uppgift för länsstyrelsen och vattenfallsverket att överväga olika åtgärder mot bakgrund av den situation projektet för närvarande befinner sig i. Motionen avstyrks sålunda.

I motion 1986/87:N415 (m) pekas på risken för att stora delar av existerande borrhälsar och borrhälsarkiv kommer att överges och förfaras i samband med nedläggning av gruvbolag. Mot denna bakgrund föreslås att SGU skall ges erforderliga medel för insamling, dokumentation och arkivering av borrhälsar. Motionären begär också att särskilda medel skall tilldelas LKAB Prospekterings Bergslagsenhet för prospekteringsundersökning av borrhälsar från Bergslagen.

Utredningen om vissa frågor inom mineralområdet har i betänkandet (Ds I 1984:15) Borrhälsarkiv föreslagit att SGU skall ges i uppdrag att projektera och på ca tio års sikt bygga upp ett centralt nationellt, statligt borrhälsarkiv. Arkivet skulle drivas av SGU:s informationssektion och beräknas sysselsätta tre till fyra personer. Det centrala kärnarkivet avses kunna vara till nytta främst vid kartering och prospektering samt för forskning och utbildning på mineralområdet.

Våren 1985 behandlade utskottet (NU 1984/85:20 s. 20) en motion (c) om lokalisering av ett borrhälsarkiv. Därvid hänvisade utskottet till att det nyssnämnda utredningsförslaget hade remissbehandlats och att frågan bereddes inom regeringskansliet. Under hand hade från industridepartementet meddelats att man förberedde ett uppdrag till SGU i denna fråga. SGU avsåg att inkomma med förslag till tidplan och kostnadsberäkningar för uppbyggnaden av ett centralt borrhälsarkiv. Lokaliseringsfrågan övervägdes.

Utskottet sade sig då utgå från att regeringen vid sin bedömning av frågan var borrhälsarkivet skulle placeras skulle beakta alla relevanta aspekter. Motionen avstyrktes. I en reservation uttalade sig centerpartiets företrädare i utskottet för en lokalisering till Malå.

Från regeringskansliet har nu inhämtats att frågan om ett centralt borrhälsarkiv fortfarande är under beredning. Enligt vad utskottet har erfärut räknar regeringen med att ta upp frågan i nästa budgetproposition.

Utskottet anser mot denna bakgrund att riksdagen inte nu skall ta sådana initiativ som begärs i motion 1986/87:N415 (m). Därför avstyrker utskottet motionen.

LKAB

Förslag till ett utvecklingsprogram som gäller LKAB:s framtidsinriktning lämnas i motion 1986/87:N414 (vpk). Det innehåller följande inslag. Entreprenadverksamheten i LKAB:s gruvor bör avvecklas. Produktprogrammet bör utvidgas och bl.a. inriktas på handelsgödselproduktion i Norrbotten. Finansiella resurser inom företaget bör satsas på att få i gång produktion och skapa fler arbetstillfällen. Spekulative inslag i affärsverksamheten bör avbrytas. Tillräckliga resurser bör fonderas så att företaget dels kan investera i en ny huvudnivå i Kirunagruvan, dels bygga ut kulsinterkapaciteten i malmfälten. Riksdagen föreslås begära hos regeringen att ett utvecklingsprogram för LKAB:s framtidsinriktning kommer till stånd och föreläggs riksdagen.

LKAB har utarbetat ett handlingsprogram innefattande både investeringar och rationaliseringar för att möta den allt hårdare internationella konkurrensen och de lägre malmpriserna. En strukturplan på längre sikt utarbetas av företaget.

NU 1986/87:32

Utskottet vill betona att en grundförutsättning för att LKAB fortsättningsvis skall kunna vara konkurrenskraftigt är att företagets kostnader inte överstiger konkurrenternas kostnadsnivå. Det är en uppgift för LKAB:s styrelse och verkställande ledning att upprätta åtgärdsprogram som leder till en sådan utveckling både på kort och på längre sikt. Som har nämnts ingår det i LKAB:s planer att rationalisera sin verksamhet och att genomföra erforderliga investeringar. Mot här angiven bakgrund avstyrker utskottet motion 1986/87:N414 (vpk).

Järnsvampverk

I motion 1986/87:N349 (vpk) begärs att åtgärder skall vidtas för att upprättande av ett järnsvampverk i Norrbotten och ett i Bergslagen.

Riksdagen har flera gånger under senare år behandlat frågan om järnsvampverk, senast i slutet av år 1986. I näringsutskottets betänkande 1986/87:7 (s. 11 f.) lämnades vissa uppgifter om järnsvampstillverkning. Bl. a. noterade utskottet att Malmfältens Järnsvampverk AB, som har till uppgift att driva frågan om järnsvampsprojekt i Norrbotten, i början av år 1986 har beslutat att kraftigt begränsa projekteringen av järnsvampverken. Bakgrunden var bl. a. att en ytterligare minskning av kapaciteten inom svensk stålindustri skulle komma att kunna minska behovet av järnsvamp. Ifrågasvarande motioner har avstyrkts med reservation av vänsterpartiet kommunisternas företrädare i utskottet.

Utskottet hänvisar till sitt ställningstagande för mindre än ett halvt år sedan. Några nya omständigheter som motiverar en annan inställning i frågan om järnsvampverk anser utskottet inte att det föreligger. Liksom tidigare förutsätter utskottet att regeringen fortfarande följer utvecklingen beträffande tillverkning av järnsvamp. Med vad här har anförts avstyrker utskottet motion 1986/87:N349 (vpk) i här behandlad del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *mineralpolitiken*
att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:74 moment 14 i ifrågasvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
2. beträffande *ny minerallagstiftning*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N349 yrkande 2.
3. beträffande *upplåtelse av kronoandel*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N349 yrkande 3.
4. beträffande *samhälleligt ägande av nya mineralfyndigheter*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N349 yrkande 4.
5. beträffande *nationalisering av privata mineralföremål*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N349 yrkande 5.

6. beträffande *myndighetsorganisationen på mineralområdet*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N402.

7. beträffande *Sveriges geologiska undersökning*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 14 punkterna D 1 och D 2 för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar

a) till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m.* ett reservationsanslag av 71 074 000 kr.,

b) till *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning* ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.,

8. beträffande *bergsstaten*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 14 punkt D 3 till *Bergsstaten* för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 3 216 000 kr.,

9. beträffande *förvaltning av statens gruvegendom*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 14 punkt D 5 till *Statens gruvegendom: Egendomsförvaltning m. m.* för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett förslagsanslag av 5 839 000 kr.,

10. beträffande *havsresursverksamhet*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 14 punkt D 6 för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln till *Delegationen för samordning av havsresursverksamheten* anvisar ett reservationsanslag av 2 552 000 kr.,

11. beträffande *prospektering m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:100 bilaga 14 punkt D 4 och med avslag på motion 1986/87:N375 yrkandena 6–8

a) bemyndigar regeringen att under budgetåret 1987/88 ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden om högst 28 100 000 kr. för budgetåret 1988/89, 18 700 000 kr. för budgetåret 1989/90 och 12 000 000 kr. för budgetåret 1990/91.

b) till *Statens gruvegendom: Prospektering m. m.* för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 43 414 000 kr.,

12. beträffande *program för utökad prospektering m. m.*
att riksdagen med bifall till proposition 1986/87:74 punkt D 7 och med avslag på motion 1986/87:N141 yrkande 1 till *Program för utökad prospektering m. m.* för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 96 000 000 kr.,

13. beträffande *villkor för prospekteringsstöd*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N147 och motion 1986/87:N392 yrkande 2.

14. beträffande *utvecklingsprogram för gruvnäringen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N145, motion 1986/87:N146 yrkandena 1 och 2, motion 1986/87:N337, motion 1986/87:N349 yrkande 1, motion 1986/87:N392 yrkande 1 och motion 1986/87:N416.

15. beträffande *industrimineral i allmänhet*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N139.

16. beträffande *industrimineral i Örebro län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N314,
17. beträffande *legeringsmetaller m. m.*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N141 yrkande 2 och motion 1986/87:N326,
18. beträffande *prospektering m. m. i Värmlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:N144 och 1986/87:N422,
19. beträffande *prospektering i Bergslagen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N138,
20. beträffande *prospektering m. m. i Jämtlands län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N327,
21. beträffande *åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten m. m.*
att riksdagen avslår motionerna 1986/87:N313 och 1986/87:N393,
22. beträffande *mineraltekniskt utvecklingscentrum*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N366,
23. beträffande *zinksmältverk i Örebro län*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N341,
24. beträffande *avfallshögar i Garpenberg*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N340,
25. beträffande *Enåsengruvan*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N338,
26. beträffande *kalkfyndigheter*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N339,
27. beträffande *borrkärnearkiv*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N415,
28. beträffande *utvecklingsprogram för LKAB*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N414,
29. beträffande *järnsvampverk*
att riksdagen avslår motion 1986/87:N349 yrkande 6.

Stockholm den 12 maj 1987

På näringsutskottets vägnar

Nils Erik Wååg

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Erik Hovhammar (m), Ivar Franzén (c), Sten Svensson (m), Åke Wictorsson (s), Hadar Cars (fp), Bo Finnkvist (s), Per-Ola Eriksson (c), Sven-Åke Nygårds (s), Gudrun Norberg (fp), Lars Ahlström (m), Bruno Poromaa (s), Mats Lindberg (s), John Andersson (vpk) och Leo Persson (s).

1. Minerallagstiftning (mom. 2)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "angiven del" bort ha följande lydelse:

Minerallagstiftningskommitténs förslag innebär visserligen att inmutningssystemet i förekommande fall skall avlösas av ett koncessionssystem. Detta skulle dock, som redan den korta redogörelsen i det föregående visar, på ett olyckligt sätt bevara drag av den ordning som nu gäller enligt gruvlagen (1974:342). Regeringen bör ombesörja att den av utredningen föreslagna lagen omarbetas till en konsekvent utformad koncessionslag och att riksdagen med det snaraste får möjlighet att besluta om en sålunda förändrad gruvlagstiftning, enligt de intentioner som kommer till uttryck i motion 1986/87:N349 (vpk).

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *ny minerallagstiftning*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N349 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Upplåtelse av kronoandel (mom. 3)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet kvarstår" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Så länge staten tillåter enskilda att exploatera mineralfyndigheter måste det vara en bestämd princip att staten inte avstår från den aktiva medverkan i gruvprojekten som gruvlagen ger den möjlighet till. Riksdagen bör, enligt yrkandet härom i motion 1986/87:N349 (vpk), som en riktlinje för den statliga mineralpolitiken uttala att kronoandelar inte bör upplåtas eller överlåtas till privata intressenter.

dels att utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *upplåtelse av kronoandel*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N349 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Samhälleligt ägande av nya mineralfyndigheter (mom. 4)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Av den" och slutar med "det allmänna" bort ha följande lydelse:

En samlad planering av mineralutvinningen är en grundläggande förutsättning för att den svenska gruvindustrin skall kunna återfå sin roll som en verklig basnäring. Ett viktigt inslag i en ny, offensiv gruvpolitik måste vara att privata exploatörer i fortsättningen hindras att lägga sig till med påträffade

mineralfyndigheter. Endast ett samhälleligt ägande kan skapa garanti för att mineraltillgångarna utnyttjas i överensstämmelse med folkflertalets intresse. Beredningen av förslaget till ny minerallagstiftning måste ta sikte på att samhället skall tillförsäkras ensamrätt till nya mineralfyndigheter. Det nu aktuella yrkandet i motion 1986/87:N349 (vpk) bör tillgodoses genom att riksdagen gör ett uttalande av den innebörden.

dels att utskottet under 4 bort hemställa

4. beträffande *samhälleligt ägande av nya mineralfyndigheter*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N349 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

4. Nationalisering av privata mineralförekomster (mom. 5)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "I konsekvens" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Ägarförhållandena utgör ett kraftigt hinder mot en önskvärd expansion och vitalisering av gruvnäringen. Att viktiga naturtillgångar bör ligga i samhällets händer är en grundsats som tidigare har haft starkt stöd hos det socialdemokratiska partiet. Genom åtgärder som tillför staten initiativet inom hela gruvsektorn borde det vara möjligt att skapa förutsättningar för att gruvindustrin kan återta och förstärka sin position bland de svenska basnäringarna.

dels att utskottet under 5 bort hemställa

5. beträffande *nationalisering av privata mineralförekomster*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N349 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

5. Prospektering m. m. (mom. 11)

Erik Hovhammar, Sten Svensson och Lars Ahlström (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

En kraftig ökning har skett av det statliga prospekteringsstödet genom riksdagens beslut hösten 1982 att anslå 300 milj. kr. till ett femårigt program för utökad prospektering. Utskottet erinrar i detta sammanhang om det förslag till skyndsamt avveckling av programmet för utökad prospektering som framlades våren 1984 vid behandlingen av anslagsfrågorna på mineralområdet (NU 1983/84:28 res. 2). Ett steg i rätt riktning mot en mer rimlig statlig insats för stimulans av prospekteringsverksamheten var den minskning av NSG:s anslag till prospektering med 25 milj. kr. som i enlighet med riksdagens beslut genomfördes budgetåret 1984/85. Utskottet anser – med instämmande i vad som sägs i motionen 1986/87:N375 (m) – att det är väsentligt att de enskilda företagen tar en större del av ansvaret för prospekteringsverksamheten. Därför förordar utskottet att anslaget till NSG:s prospekteringsverksamhet minskas med 20 milj. kr. i förhållande till

regeringens förslag för budgetåret 1987/88 och att bemyndigandet för regeringen att ikläda staten ekonomisk förpliktelse reduceras till att gälla högst 10 milj. kr. för budgetåret 1988/89. Något motsvarande bemyndigande för de två följande budgetåren bör inte lämnas.

dels att utskottet under 11 bort hemställa

11. beträffande *prospektering m. m.*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:100 bilaga 14 punkt D 4 och med bifall till motion 1986/87:N375 yrkandena 6–8

a) bemyndigar regeringen att under budgetåret 1987/88 ikläda staten ekonomisk förpliktelse i samband med nämndens för statens gruvegendom verksamhet som innebär åtaganden för budgetåret 1988/89 om högst 10 000 000 kr.,

b) till *Statens gruvegendom: Prospektering m. m.* för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 23 414 000 kr.

6. Program för utökad prospektering m. m. (mom. 12)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1986/87:N141 (vpk) krävs en långsiktig framförhållning inom gruvindustrin. En förutsättning för en uthållig gruv- och metallindustri är därför att prospekteringsverksamheten kan hållas på en hög nivå. Det av regeringen föreslagna programmet är inte tillfyllest med hänsyn till den allvarliga situation som gruvnäringen för närvarande befinner sig i. Ytterligare resurser krävs för kartering och prospektering. Utskottet delar motionärernas uppfattning att stora brister föreligger i karteringsarbetet. En förändring härav bör ske omgående. I fråga om prospektering är det som motionärerna anför nödvändigt med en kraftig ökning. Det gäller både den prospektering som Bolidenbolaget utför och den som görs av statens prospekteringsbolag.

Programmet för utökad prospektering bör för en treårsperiod tillföras 300 milj. kr. De ytterligare medlen utöver regeringens förslag bör användas för kartering och prospektering. Utskottet tillstyrker således här behandlad del av motion 1986/87:N141 (vpk).

dels att utskottet under 12 bort hemställa

12. beträffande *program för utökad prospektering m. m.*

att riksdagen med anledning av proposition 1986/87:74 punkt D 7 och med bifall till motion 1986/87:N141 yrkande 1 till *Program för utökad prospektering m. m.* för budgetåret 1987/88 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 300 000 000 kr.

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 18 med "Gruv- och mineralindustrin" och slutar på s. 19 med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i motion 1986/87:N349 (vpk) uttryckta uppfattningen att planerad gruvverksamhet med kraftfulla insatser från samhällets sida är nödvändig för att den svenska gruvindustrin skall kunna överleva och fortsätta att utvecklas. Medlen för att nå detta mål bör utformas med utgångspunkt i den strategi som formuleras i motionen. Samhällelig kontroll över prospekteringen, nationalisering av mineralförekomsterna och samhälleliga initiativ till vidareförädling och till vidgat handelsutbyte är betydelsefulla inslag i planeringen. Denna måste i sin helhet styras av samhällsekonomiska överväganden och präglas av ett internationellt perspektiv. Inga nedläggningar skall få göras innan en samhällsekonomisk bedömning har gjorts. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande till regeringen av här angiven innebörd. Därmed blir önskemålet i motion 1986/87:N349 (vpk) helt tillgodosett. Uttalandet bör också innefatta att gruvforskningen bör förstärkas i enlighet med förslaget i motion 1986/87:N416 (s). Vad utskottet här har anfört tillgodoser även i viss mån krav i de övriga här behandlade motionerna.

dels att utskottet under 14 bort hemställa

14. beträffande *utvecklingsprogram för gruvnäringen*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N349 yrkande 1 och motion 1986/87:N416 och med anledning av motion 1986/87:N145, motion 1986/87:N146 yrkandena 1 och 2, motion 1986/87:N337 och motion 1986/87:N392 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

8. Industrimineral i allmänhet (mom. 15)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Prospektering efter" och slutar med "avstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill, i likhet med vad som anförs i motion 1986/87:N139 (vpk), påpeka att marknaden för industrimineral är mycket utvecklingsbar och ger möjligheter till nya förädlade produkter såväl för dagens industri som för nya industrigrenar. Sverige kan avstå från onödigt och dyrbar import. Nya exportmarknader kan utvecklas som också kan ge landet ett välkommet tillskott av sysselsättning.

Sverige har betydande tillgångar av industrimineral, som skulle kunna utvinna på ett lönsamt sätt. I landet har inte utförts någon systematisk inventering av industrimineral. Prospektering har bedrivits i blygsam skala. Användningsområden är inte heller utredda. Utskottet ställer sig mot här angiven bakgrund bakom motionärernas krav på en systematisk inventering av och prospektering efter industrimineral i Sverige. I sammanhanget bör

kunnandet hos Mineralprocesser AB i Stråssa tas till vara. Riksdagen bör göra ett uttalande av här angiven innebörd.

NU 1986/87:32

dels att utskottet under 15 bort hemställa

15. beträffande *industrimineral i allmänhet*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N139 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Industrimineral i Örebro län (mom. 16)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "avstyrks alltså" bort ha följande lydelse:

Som anförs i motion 1986/87:N314 (vpk) finns flera intressanta fyndigheter av industrimineral i Örebro län. En ökad satsning på detta område skulle kunna leda till en minskad import av industrimineral och en ökad sysselsättning. Utskottet anser att ytterligare insatser bör göras för undersökning och utvinning av industrimineral i Örebro län. Vad utskottet här har anfört bör riksdagen uttala som sin mening.

dels att utskottet under 16 bort hemställa

16. beträffande *industrimineral i Örebro län*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N314 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Legeringsmetaller m. m. (mom. 17)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 22 med "Utskottet anser" och slutar på s. 23 med "avstyrks således" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med vad som anförs i motion 1986/87:N141 (vpk). Den beslutade bojkotten mot Sydafrika aktualiserar i hög grad behovet av riktade prospekteringsinsatser med syfte att i Sverige finna sådana metaller som nu importeras från Sydafrika. En inhemsk utvinning är självfallet den bästa metoden för att säkerställa behovet av legeringsmetaller.

Regeringen bör ta initiativ till att en prospektering av ifrågavarande metaller nu kan komma i gång. Vidare bör regeringen förelägga riksdagen en plan för utvinning och förädling av legeringsmetaller. Den bör även omfatta åtgärder som möjliggör att Basttjärnsgruvan åter kan öppnas, vilket skulle minska beroendet av manganmalm från andra länder, bl. a. Sydafrika, samt skapa nya arbetstillfällen i Ljusnarsbergs kommun. Motion 1986/87:N141 (vpk) i här behandlad del tillstyrks alltså liksom motion 1986/87:N326 (vpk).

dels att utskottet under 17 bort hemställa

17. beträffande *legeringsmetaller m. m.*
att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N141 yrkande 2 och motion 1986/87:N326 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten m. m. (mom. 21)

NU 1986/87:32

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 25 med "Som framgår" och slutar på s. 26 med "och 1986/87:N313 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den oro för utvecklingen av gruvnäringen i Västerbotten som kommer till uttryck i motionerna 1986/87:N313 (vpk) och 1986/87:N365 (vpk). I vissa kommuner utgör gruvarbete ett dominerande inslag i industri-sysselsättningen. En ytterligare nedläggning av gruvor skulle innebära svåra problem. Detta är dock vad som hotar i och med att malmbäsen i länet sviktar. Utskottet ställer sig därför positivt till förslaget i motion 1986/87:N313 (vpk) att ett åtgärdsprogram skall utarbetas för gruvnäringen i Västerbotten.

Regeringen bör, i enlighet med vad som begärs i motion 1986/87:N313 (vpk), snarast ta erforderliga initiativ till de åtgärder som här har nämnts. Därmed skulle också motion 1986/87:N393 (fp) delvis bli tillgodosedd.

dels att utskottet under 21 bort hemställa

21. beträffande *åtgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N313 och med anledning av motion 1986/87:N393 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

12. Mineraltekniskt utvecklingscentrum (mom. 22)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motion 1986/87:N366 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är nödvändigt med ytterligare satsningar på forskning från statens sida för att det skall kunna undvikas att utvecklingen på mineralområdet i ökad grad blir beroende av utländska intressen. I anslutning till högskolan i Luleå bör därför ett mineraltekniskt centrum inrättas såsom Norrbottensdelegationen på sin tid föreslog. Utskottet tillstyrker alltså motion 1986/87:N366 (vpk).

dels att utskottet under 22 bort hemställa

22. beträffande *mineraltekniskt utvecklingscentrum*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N366 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

13. Zinksmältverk i Örebro län (mom. 23)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar med "Utskottet kommer" och slutar med "motion 1986/87:N341 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärens uppfattning att den zinkmalm som utvinns i Sverige också bör förädlas inom landet. Detta är angeläget både från försörjnings- och sysselsättningssynpunkt. Utskottet vill framhålla att det är nödvändigt att alla uppslag som kan ge sysselsättning tas till vara. Etablering av ett zinkverk i Örebro län är ett sådant uppslag av stort intresse. Förslaget i motion 1986/87:N341 (vpk) tillstyrks således av utskottet.

Den utvinning av zink som förekommer utomlands är ofta förenad med betydande miljöproblem. Det är därför viktigt att välja en från miljömässig synpunkt lämplig teknik för zinkframställning. Som motionären framhåller kan den nya plasmateknologin vara en möjlig teknik härvidlag. Ekonomiska synpunkter och möjligheter till småskalighet bör emellertid också vara avgörande för teknikalet.

Motionen bör tillgodoses genom ett uttalande av riksdagen med den innebörd som utskottet här har angivit.

dels att utskottet under 23 bort hemställa

23. beträffande *zinksmältverk i Örebro län*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N341 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Avfallshögar i Garpenberg (mom. 24)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 28 som börjar med "Utskottet kan" och slutar med "motion 1986/87:N340 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet gav varen 1984 uttryck för en positiv inställning till att fortsatta ansträngningar kunde göras för att utveckla och anpassa biotekniken till de särskilda förhållanden som gäller i Sverige. Det är nu dags att följa upp hittills gjorda insatser på detta område genom att ett väl utarbetat forskningsprogram inrättas med anknytning till de problem som finns i anslutning till Garpenbergs avfallshögar.

Ett sådant program skulle ha flera fördelar. Det skulle för det första resultera i att kunskap byggs upp i vårt land om hur utvinning från avfallshögar skall kunna komma till stånd. För det andra skulle en utvinning av metaller med visst ekonomiskt utbyte komma att ske. För det tredje skulle de negativa miljöeffekterna i Garpenbergsområdet undgås.

Utskottet finner det självklart att Bolidenbolaget skall vara med och finansiera miljöåtgärderna. Regeringen bör ta initiativ till att antingen biotekniken eller annan lämplig teknik används så att urlakning av tungmetaller från avfallshögarna kan elimineras.

Vad här har anförts bör riksdagen uttala som sin mening. Utskottet tillstyrker således motion 1986/87:N340 (vpk).

dels att utskottet under 24 bort hemställa

24. beträffande *avfallshögar i Garpenberg*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N340 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 1986/87:N414 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Med instämmande i vad som anförs i motion 1986/87:N414 (vpk) anser utskottet att ett utvecklingsprogram för LKAB:s framtid bör utarbetas och föreläggas riksdagen. Det bör ha följande inriktning.

Entreprenadverksamheten i LKAB:s gruvor bör avvecklas. Ett vidgat produktprogram med sikte på handelsgödselproduktion i Norrbotten bör utarbetas. Pengarna inom företaget bör satsas för att få i gång produktion och skapa flera jobb. Spekulative inslag i verksamheten bör avbrytas. Tillräckliga resurser bör fonderas i syfte att skapa garantier för att investeringarna i Kirunagruvan i ny huvudnivå blir av och att kulsinterkapaciteten i malmfälten byggs ut.

Regeringen bör ta initiativ till att det här angivna utvecklingsprogrammet utarbetas. Utskottet tillstyrker sålunda motion 1986/87:N414 (vpk).

dels att utskottet under 28 bort hemställa

28. *beträffande utvecklingsprogram för LKAB*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N414 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Järnsvampverk (mom. 29)

John Andersson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 31 som börjar med "Utskottet hänvisar" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att två järnsvampverk bör komma till stånd, ett i Norrbotten och ett i Bergslagen. Genom en sådan satsning, som bör innebära att överskottsvärmen utnyttjas effektivt, kan råvarutillgången för järnmalm i landet tryggas. En minskad användning av skrot i stålverken skulle också i motsvarande grad minska dioxinutsläppen. Utskottet finner det förvånande att projekteringen av järnsvampverken hittills har begränsats till malmfälten. Regeringen bör ta de initiativ som krävs för att utredningsarbetet inom ramen för Malmfältens Järnsvamp AB på ett effektivt sätt skall föras framåt. Åtgärder bör vidtas för att ett järnsvampverk skall upprättas i Norrbotten och ett i Bergslagen. Riksdagen bör göra ett uttalande av här angiven innebörd. Därmed tillgodoses syftet med motion 1986/87:N349 (vpk).

dels att utskottet under 29 bort hemställa

29. *beträffande järnsvampverk*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N349 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

<i>Ärendet</i>	1
<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Proposition 1986/87:74</i>	2
<i>Proposition 1986/87:100</i>	3
<i>Motionerna</i>	4
<i>Uppgifter i anslutning till motionerna</i>	7
Minerallagstiftning m. m.	7
Avskaffande av inmutningssystemet	7
Kronoandel och statens medverkan i övrigt inom gruvnäringen	8
Tidigare riksdagsbehandling	9
Interpellationssvar om gruvnäringen i Västerbotten	10
<i>Utskottet</i>	10
Inledning	10
Minerallagstiftning m. m.	11
Myndighetsanslag m. m.	13
Program för utökad prospektering m. m.	14
Bakgrund	14
Nytt program	15
Övergripande frågor	17
Prospekteringsverksamheten m. m.	19
Industrimineral	19
Legeringsmetaller	21
Prospektering m. m. i vissa delar av landet	23
Särskilda projekt	26
Börrkärnarkiv	30
LKAB	30
Järnsvampverk	31
Hemställan	31
<i>Reservationer</i>	34
1. Minerallagstiftning (vpk)	34
2. Upplåtelse av kronoandel (vpk)	34
3. Samhälleligt ägande av nya mineralfyndigheter (vpk)	34
4. Nationalisering av privata mineralförekomster (vpk)	35
5. Prospektering m. m. (m)	35
6. Program för utökad prospektering m. m. (vpk)	36
7. Utvecklingsprogram för gruvnäringen (vpk)	37
8. Industrimineral i allmänhet (vpk)	37
9. Industrimineral i Örebro län (vpk)	38
10. Legeringsmetaller m. m. (vpk)	38
11. Ätgärdsprogram för gruvnäringen i Västerbotten (vpk)	39
12. Mineraltekniskt utvecklingscentrum (vpk)	39

13. Zinksmältverk i Örebro län (vpk)	39	NU 1986/87:32
14. Avfallshögar i Garpenberg (vpk)	40	
15. Utvecklingsprogram för LKAB (vpk)	41	
16. Järnsvampverk (vpk)	41	

